

РІК XLVI, Ч. 10

ЛИСТОПАД — 1989 — NOVEMBER

№. 10, VOL. XLVI

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

PIK XLVI, Ч. 10 Листопад — 1989 — NOVEMBER No. 10, VOL. XLVI

ЗМІСТ

Б. Стельмах. Стрілецькі могили	1
І. Кедрин. 1.XI.1918—1.XI.1989. Міркування на часі	2
Д-р М. Богачевська-Хомяк. Про Союзи — тут і там	4
Вітаємо З. Красівського з шістдесятиліттям	5
З. Красівський. Страждальна нене; Моя Княгиня Ярославно	5
І.К. Художниця і громадянка (С. Шабатура)	6
В. Михайлишин. Дні української культури в Базелі	8
Д-р Л. Рудницький. Українська мова сьогодні і завтра	9
І. Калинець. Першого Листопада	10
Д-р М. Балтарович. Нарис історії Карпатської України	11
Лист з України. о. Я. Лесів	12
о.Я. Лесів. Вірші із збірки "Мить"	13
І. Дибко Филипчак. 54-ий ПЕН	14
Українська жінка-шахтарка. бвч.	16
Симпозіум української мови в Саскатуні. І. Кодак	17
"Добродійство має імена". ІХЧ.	18
Вісті з Централі	19
Калейдоскоп жіночого життя. Вісті з України. Х. Годів-Юзич.	20
М. Дрималик-Шевчик. Доктор Іван	21
А. Чечко. Про діяльність української школи в м. Куритібі	22
Our Life	
R. Polche. Nat. Coun. of Women announces election of new officers	24
M. Bohachevsky Chomiak. Of unions, their and ours.	25
I. Chaban. The art of Ludmyla Meshkova	26
Study of Metropolitan Andrei Sheptyts'kyi published	27
Появилася збірка праць про митр. А. Шептицького	27
Дитинство — це дзеркало нашої душі. О. Федорович	28
Найкраще місце в світі	29
Харчування. Х. Навроцька	30
Посмертні згадки	31
Замість квітів	32, 36
Нашим дітям	34

Редактор — *Уляна Любович*

Редактор "Our Life" — *Марта Бачинська*

ГОЛОВНА УПРАВА СУА
РЕДАКЦІЯ/АДМІНІСТРАЦІЯ
108 Second Avenue
New York, N.Y. 10003
(212) 533-4646 Ред.: (212) 674-5508

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 Second Avenue
New York, N.Y. 10003
(212) 228-0110

На обкладинці: *Слуга Божий Митрополит Андрій Шептицький.*
On the cover — *Metropolitan Andrei Sheptyts'kyi.*

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices. Copyright 1988 Ukrainian National Women's League of America, Reserved — Published in U.S.A.

Головна Управа СУА

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

Лідія Бурачинська, Іванна Рожанковська

ЕКЗЕКУТИВА

Марія Савчак — голова
Іванна Ратич — 1-ша заступниця голови
Ольга Гнатейко — 2-га заступниця голови для справ організаційних
Лідія Гладка — 3-тя заступниця голови для справ культури
Марта Хомяк — 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Любомира Артимішин — протоколярна секретарка
Марія Томоруг — кореспондентська секретарка
Розалія Полчі — англійська секретарка
Александра Кіршак — скарбничка
Марта Данилюк — фінансова секретарка
Ірина Куровицька — вільний член
Рома Шуган — вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Руснак — музейно-мистецька
Ольга Тритяк — виховна
Ліда Черник — суспільної опіки
Анна Кравчук — стипендій
Ірина Чайківська — пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ірина Лончина — Дітройт
Оксана Фаріон — Філадельфія
Лєся Гой — Нью-Йорк
Марія Крамарчук — Північний Нью-Йорк
Татіяна Рішко — Нью Джерсі
Ірина Свістун — Огайо
Анастасія Хариш — Чикаго
Лідія Фицалович — Нова Англія
Теодозія Кушнір — Південний Нью-Йорк

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Ірена Кіндрачук — голова
Евгенія Новаківська — членка
Александра Качмар — членка
Анна Рак — заступниця
Евгенія Івашків — заступниця

Люїза Сакс — парламентаристка

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers
49 Linden Gardens
Notting Hill Gate
London W 2

АВСТРАЛІЯ:

Postup Ukrainian Cooperative
Trading Society Limited
928 Mount Alexander Rd.
Essendon, 3040,
Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly - except Aug. by UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE INC. 108 Second Ave. New York, N.Y. 10003.

Postmaster: send address changed to OUR LIFE
108 Second Ave. New York, N.Y. 10003

ВІРШ Б. СТЕЛЬМАХА
МУЗ. В. МОРОЗОВА

”СТРІЛЕЦЬКІ МОГИЛИ”

Стрілецькі могили понищено вщент
Лупали, копали, валяли, папили,
Лиш де-не-де хрест, де-не-де монумент,
І все, пропадають стрілецькі могили.

А там — українські стрільці січові,
Палкі усусуси, юнацтво безвусе,
Франкові онуки, його вартові,
Прости нам за них, милосердний Ісусе.

Бо хто ми, бо що ми без рідних могил?
Ставище безводне, пташище безкриле,
Румовище храму у хаосі брил,
Вернім Україні стрілецькі могили.

Без них наша пам'ять, достоту, як мрець,
Як небо беззоре, як море безхвиле.
Таж он — Симоненко, Тютюнник, Близнець,
Насипмо над ними стрілецькі могили.

Без них наша совість, як той боягуз,
Що страхом життя своє в'яже безсиле,
Та ж он — Івасюк, Миколайчук і Стус,
Насипмо над ними стрілецькі могили.

Щохвили комусь уривається шлях,
То ж дай мені, Боже, як з праху і пилу
Обернуся знов я на пил і на прах,
Зведіть наді мною стрілецьку могилу.

З репертуару Львівського естрадного театру-студії
”Не журись”

*Летючка зі Львова з нагоди річниці 1-го листопада 1918 р.
Pamphlet from Lviv on the occasion of the November 1, 1918
anniversary.*

1. XI. 1918 — 1. XI. 1989

МІРКУВАННЯ НА ЧАСІ

*Tempora mutantur et
nos mutamur in illis.
Часи змінюються і ми змінюємось
з ними.*

Від військово-політичного перевороту 1 Листопада 1918 року минуло понад 70 років. Живих свідків тієї події є тепер менше, як пальців одної руки. Виросли вже два покоління і третє наростає. 70 років в історії світа — це недовгий час. Для сучасників — дуже довгий. Історична правда стверджує, що нема автоматизму подій, а тільки люди творять події. Люди змінилися, події змінилися. У ті минулі 70 років з гаком вміщається визвольна війна-революція України з її трьома періодами — Центральної Ради, Гетьманату і Директорії. Вміщається польсько-українська війна, ціла Друга світова війна, окупація українських земель Третім Райхом, врешті трагічний для України кінець Другої світової війни. Всі ми мріяли про соборну й суверенну Україну — прийшла соборність, але в неволі, а з суверенности як на глум залишилася вивіска "Українська Соціалістична Республіка". І в отой минулий час від Листопадового Зриву вміщається останнє десятиріччя й останнє п'ятиріччя включно з учорашнім і нинішнім днем, із змінами, які заскакують нас буквально кожного дня.

Першолистопадовий переворот належить до історії. Історики й політологи мають досліджувати всі подробиці тієї великої — але вже давно минулої — події. Староримська приповідка каже, що "Історія є вчителькою життя". Трохи так, а трохи ні, бо коли б дійсно вчилися на історичних успіхах і помилках, то не повторювали б помилок і не тупцювали б на місці, а крокували вперед творчим ділом. Нічого нам тепер на цьому місці вдаватися у подробиці події з-перед понад 70-ти років. Але вона є доброю вихідною точкою для деяких актуальних міркувань.

Україна мала і має двох історичних сусідів недобрих і агресивних, які прагнули збагачуватись коштом волі українського народу. Український чорнозем і багаті природні ресурси приманювали сусідів, а влещувала їм похід на українські землі відсутність природних кордонів: високих гір чи широких рік. Зрештою, у новітньому часі природні кордони не грають ролі: понтонні мости нівелюють ширину рік, а для літаків нема повітряної перешкоди. Але не тільки у XIII столітті в часі татарської навали, а й у червні 1920 року застосовано тактику татар: кіннота Будьонного переплила Дніпро тримаючись кінських хвостів й загрозила оточенням Києва та при-

мусила польсько-українські війська евакуювати Київ і поспішно завернути на захід.

Україна мала і має сусідів — Московщину і Польщу. І поки українська політична думка не викристалізувалася в ідеалі та політичній програмі суверенної і соборної рідної батьківщини — вона сторіччями хиталася між орієнтацією то на Польщу, то на Московщину. Наче символами пропольської орієнтації був гетьман Іван Виговський із своїм генеральним писарем Іваном Немиричем (Гадяцький договір 1658 р.). Символом промосковської орієнтації став гетьман Богдан Хмельницький (злочасний Переяславський договір, за який Тарас Шевченко назвав Хмельницького "нерозумним сином"). Дехто до пропольської орієнтації зараховує Варшавський договір з 21 квітня 1920 р., популярно відомий, як "Пакт Петлюри-Пілсудського", але це невірно: Польща була останньою дошкою рятунку, а не політичною орієнтацією.

Хмельницький вернувши з походу проти Польщі заговорив про українську державу, але забарився. Іван Мазепа пробував визволити Україну; у 1709 р. т.зв. Полтавська поразка перекреслила його наміри.

Те хитання нашої політичної думки проіснувало насправді аж до перелому минулого й цього сторіччя, до появи брошури Миколи Міхновського "*Самостійна Україна*" та Юліяна Бачинського "*Україна ірредонента*". Ті видання зійшлися в часі із постановам перших новітніх українських політичних партій — майже одночасно у Києві (РУП — Револуційна Українська Партія і ТУП — Товариство Українських Поступовців) та у Львові (Українська Радикальна Партія Націонал-демократична і Соціал-демократична).

Ось так ми спізналися страшенно в оформленні самостійної політичної думки. Щойно 1848 р. в Галичині була "весна народів", коли Велика Французька Револуція вибухла 1789 р., а англійська "Магна карта лібертатум" постала 1215 р. І щойно у 20-их і 30-их рр. нашого сторіччя українська політична еміграція у Польщі викувала Прометейську ідею: союз всіх поярмлених Московщиною народів на протикомуністичній і протимосковській базі.

Ми є свідками тепер історичних змін на Сході Європи, ми є свідками процесу завмирання міжнародного комунізму. Тому, маючи на увазі все вищесказане і цей актуальний сучасний нам хід історичних подій — ми ніяк не можемо думати категоріями з-перед 70-ти років, а тільки категоріями змін, які зайшли і які далі проходять. Коли хтось каже (а є ще такі одиниці), що "поляки не змінилися, якими

були такими і є” — той керується почуваннями, які наросли у ході польського проти-українського імперіалізму, а не хоче визнати фактів, що їх ніщо не перекреслює. Недавно приїхав до Нью-Йорку на запрошення Наукового Товариства ім. Шевченка молодий український учений, доцент української літератури в Ягйлонському університеті у Кракові, д-р Володимир Мокрий. Українських учених у польських університетах було багато, навіть й тому 20-тирічному періоді панування Польщі на західно-українських землях (1919-39), коли преглупа і злочинна національна політика всіх варшавських урядів знищила українське шкільництво і зліквідувала всі українські катедри й доцентури, які існували в університеті у Львові за австрійської монархії. Але це небувалий, перший в історії факт, що польська робітничка організація “Солідарність” поставила кандидатуру до варшавського союму українця Володимира Мокрого, вибрала його польськими голосами й вислала, як одного “з своїх делегатів на конгрес” Українського народного руху за перебудову — до Києва. Автор цих рядків, як член Президії НТШ, проводив на доповіді д-ра В. Мокрого у Народньому Домі у Нью-Йорку, де зібралося понад 500 українських слухачів. Там же я запитав доповідача: “Які теперішні настрої поляків супроти українців? Чи не існує все ще підхід до України й українців очима пана Заглоби з “Огнем і мечем” Генриха Сенкевича і чи не має все ще в польському суспільстві примат антиукраїнська ідеологія Романа Дмовського?” Відповідь була більш-менше така: “У Польщі було від 1980 року яких тисяча підпільних видань. Коли перемогла “Солідарність” у переговорах з комуністичною партією — та преса стала легальною. Вона поголовно сприяє українському правозахисному рухові в Україні і настало велике зацікавлення українською проблематикою”. Д-р Мокрий додав, що він у варшавському Сеймі є членом двох Комісій — Шкільної і Національних меншин і дбатиме, щоби у шкільних підручниках не було протиукраїнських тенденцій.

До НТШ у Нью-Йорку наспів рукопис книжки співредактора краківського часопису “Тигоднік Повшехни”, Мацея Козловського. Книжка, яка має появитися англійською і польською мовами, має назву “Поміж Сяном і Збручом”. Уперше польський автор проводить тезу, що збройний виступ поляків проти Листопадового перевороту у Львові був з погляду польської національної і державної рації історично помилкою. Козловські стверджує, що спричинена поляками польсько-українська війна створила таку атмосферу взаємної ненависти, що у тій атмосфері мусів провалитися союз України й Польщі з квітня 1920 року. Закінчує автор свою книжку парафразою Шевченка “Хвалитесь, що ви Польшу завалили? Правда ваша — Польша впала й вас завалила”. Він пише: “Хвалитесь, що ви Україну завалили “Правда ваша — Україна впала і нас завалила”. І таких Козловських є вже багато. Комуністичний режим із централею у Москві навчив поляків, що

Емблема УСС
Відзнака на шапці 1914-1918

тровка державна самостійність Польщі можлива тільки в союзі з Україною, — також із Прибалтикою, але в першу чергу таки з Україною.

Є чимало земляків-українців із Галичини, які все ще лякаються, щоб не повторився 1918-ий рік із польським військовим походом на Львів і по Збруч. Правда — польська націоналістична думка вважала, що “Без Львова і Вільна не може бути Польщі”. Але ж вона постала й існує тепер без Львова і Вільна. Історичний аргумент, що українська Галичина належала до Польщі від 1340 року по 1772 рік — давно анахронічний. Тепер по всій Україні нема більше поляків як 5 відсотків. Тільки божевільні люди могли б прагнути включити у свою державу територію з цілим ворожим народом. Далі Польша має на своєму заході Німеччину. І Польша дістала так звані “Відзискані землі” (Шлеськ і Помор’я) — саме як рекомпенсату за втрачені східні землі. Відродження польських претенсій до Львова автоматично дало би право Німеччині посягати по польські землі, отримані у розподілах Польщі у другій половині 18-го сторіччя. Зрештою, це цілком гіпотетичні нереальні обрахунки. Реальною є теперішня дійсність. Вона диктує нам: 1) скріпити своє національне “я”, свою національно-державну свідомість, свою культуру, свою національну гідність і гордість і 2) шукати собі близьких і дальших союзників. Українська проблема у міжнародній площині ще “неактуальна”. Україна все ще переживає у міжнародному світі дезкон’юнктуру. В Україні вже “рушилося”. Коли Україна проявить свою дійсну силу, не гаслами, не вимогами, а силу свого духа, свого розуму, коли в Україні наросте нова провідна верства і виросте потенціал рідного державного адміністративного апарату — тоді і зовнішній світ дивитиметься інакше. Тоді настане краща для нас атмосфера в усьому демократичному Заході і почнуть нас шанувати. Ми з глибоким сантиментом згадуємо наш визвольний здвиг з-перед по-верх 70-ти років. Він повинен нам служити як поштовх до дальшого дворчого діла — сьогодні і завтра.

ПРО СОЮЗИ — ТУТ І ТАМ

Союз там — тобто Радянський Союз і Україна у ньому — тепер усюди на сторінках преси. Для нас, що слідкують за подіями в ССРСР, це також нагода побачити як швидко розвивається громадськість, як головокружно вилюють нові організації, як відкрито говорять люди, про яких ніхто і не знав.

А втім, тут і нічого дивного і нічого нового. Хто знає радянську дійсність знає, що народ там образований (освічений), цікавиться і сучасним світом і історією минулого, і вчиться без учителів, коли тільки може вчиться.

Громадський рух на Україні — загально і Рух з великої літери — це тільки ще один доказ, що суспільство мусить відповідати за власний розвиток. Інакше приходить до катастрофи і для держави і для суспільства. Економіка Радянського Союзу і України захитана, сільське господарство цієї родючої землі, яка століттями годувала Європу, не може нагодувати себе, екологія катастрофальна, і діти Києва не розвиваються як слід. "Рух", "Зелений Світ", "Товариство оборони української мови," поодинокі романи "народного руху за перебудову", — всі ці громадські товариства постали, щоб дати голос населенню України. Нам треба особливо пам'ятати, — це, що американська преса називає зростом націоналізму на Україні, це вияв громадськості. Український націоналізм завжди висловлював бажання народу, а бажання кожного розвинутого народу це бажання громади і їх звести до мови та символіки, як це часами роблять американські журналісти, не вистачає. Кожна з нас, дивлячись на нову комбінацію прапорів і на синьо-жовті стяги, мусить знати не тільки символіку але і громадські, економічні, екологічні та освітні програми, які вони символізують. Нам не може вистачати стаття в американській пресі, всі наші відділи мусять поцікавитись навіть ще більше, як це робили досі, суттєвими подіями на Україні. Слів там було досить, і вони говорили мало. А як громада заговорила, почулась інша мова. Показується, що Союз не говорив від народу. Та коли народ заговорив, треба вміти його слухати, а не кидати йому знову фрази.

Пригніченість української громади в радянським періоді проявляється відсутністю жінок у проводі і партії і перебудови. Президент Радянської України, Валентина Шевченко, не доросла свого імени. Створена три роки тому Національна Рада Жінок в Києві так і не проявила ознак життя. Навантажена подвійною працею — в хаті і поза хатою на прожиток — українська жінка несе цей подвійний тягар, перед котрим остерігала століття тому Наталя Кобринська і не має енергії, не має можливості поду-

мати про те, що її, жінку, члена громади, жителя України, українку, ніхто не питає як саме треба провадити громаду, як впровадити ті конкретні зміни, без яких народ гине. Жіноче питання не те, що не розв'язане на Україні, воно навіть не поставлене. І тепер, у час кризи, знову не час його ставити. Це не вперше в історії України, що жінка відсуває себе, відставляє свої потреби на другий плян перед громадою, перед народом. Проблема однак лежить в тому, що без жінок знову не розв'яжуть питань існування та здорового розвитку Радянської України. За них вже думали вісімдесят років, і додумались до потреби перебудови.

А що нам казати тут, на вільній землі Вашингтона і Ебігейл Адамс? Чим нам гордиться? Здобутками американців? Тим, що у Вашингтоні двадцять п'ять літ статуя Шевченка слухає промови про те, щоб брати обняли один одного? Це дуже добре, от коли б це брати говорили це собі в вічі, а не уважно плянували, хто коли кладе вінок. Відзначення ювілею пам'ятника займались центральні організації українців в США — УККА, УАК Рада, Народний Союз і Наукове Товариство ім. Шевченка. СУА запрошена до участі в марші і в товпі. Добре, ми з народом і властиво ми народ. А коли, панове, прийде вам на гадку попросити і нас до слова, а не лиш до ходу?

Не пошкодила б і нам якась перебудова, а то на вільній землі Вашингтона вже буде незадовго десятих ювілей шукання порозуміння між УККА і УАК. І в чому справа? Де наша вільна преса? Чи не час нам сказати "досить"? Чи ми ще в періоді, що це зробити не випадає?

І не пошкодило б і нам якесь розглянення нашої власної політики і подій у нашій власній громаді тут, на вільній землі Вашингтона і Ебігейл Адамс. Наші "Союзи" проявляють закостенілість Великого Союзу, а чейже ми знаємо до чого це довело.

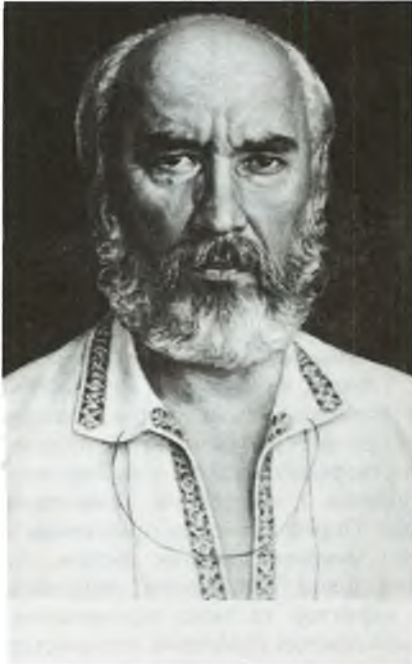
І у нас немає жінок. Ми збираємо фонди на біженців і бразилійців, на медичні кошти потребуючим, на передшкілля і видання для дітей. Але ми не говоримо від імени громади. Ми говоримо від жінок. І варимо чай, і печемо солодке. І слухаємо промов під пам'ятниками.

Це все мої думки — і вони не віддзеркалюють думок нашого власного Союзу Українок. Однак, в моїх поїздках до відділів, в розмовах в Чикаго, в Дітроїті, в Денвері, в Клівленді, в Рочестері, у Філадельфії і навіть у Нью-Йорку вичуваю, що я далеко не одна ставлю ці питання.

Як знаємо, сила нашого Союзу у наших членах та у наших відділах. Праця відділів — це важна

Докінчення на ст. 19

ВІТАЄМО
ЗЕНОВІЯ КРАСІВСЬКОГО
ІЗ ШІСТДЕСЯТИЛІТТЯМ!
БАЖАЄМО УСПІХІВ!

Зеновій Красівський — учасник правозахисного руху в Україні, член Української Гельсінської Спілки, письменник.

На чотирнадцятому році життя разом з батьками засланий в Сибір і вперше втікає на Україну. В 1949 році на двадцятому році життя засуджений до п'яти років ув'язнення і довічне заслання. Працював на лісоповалі. В Караганді, на засланні, повторний арешт за збудження націоналістичних настроїв серед українців Караганди. Друга втеча на Україну. В короткій перерві між арештами закінчує Львівський університет, працює в нелегальній організації Український Національний Фронт, видає самвидавний журнал "Воля і Батьківщина". Новий присуд — 5 років в'язниці, 7 років таборів суворого режиму, 5 років заслання. За писання протестів, колективні голодівки та вірші "Невольничі плачі" — Зеновія Красівського в 1972 році з Володимирської тюрми переправляють на примусове лікування в спецпсихлікарню. "Міжнародна Аменстія", "Асоціація американських поетів" постійно цікавляться та стараються допомогти цьому в'язневі сумління. 17 липня 1978 цим разом після 11 років неволі — звільнення. 1980 рік — повторний арешт для "досиджування" ув'язнення і заслання з попереднього терміну.

В 1985 році Зеновій Красівський повертається на Україну.

ЗЕНОВІЙ КРАСІВСЬКИЙ

Страждальна нене, мамо Україно,
Печаль душа твоя, журба твоя надія.
Боевища відвічні та руїни,
В яких ти виросла, міцнієш і не гинеш.
Благословенна будь, лиш ти остигле серце грієш.
Твої степи, ланів плідючий колос,
Безмежна голуби́нь, краса землі та неба,
Мов криком сповнений відчаєм голос,
Мій мозок, душу, серце ранять болем.
Лиш ти моя і я один для тебе,
О нене рідна, дай снаги, уміння
В одне з тобою злитися — з'єднатись,
Незламним духом, болісним сумлінням
Дай недостойному тобі лиш слугувати.
Прийми життя моє на жертівник свободи.
Нехай нас мало нині, одиниці,
Рокованих на смерть, ти наречи народом.
Хай безіменні ми, як камінь канем в воду,
Серця нам опромінь, перетвори на крицю.
Хай наша кров, страждання наші, жертви,
Нащадкам нашим стануть заповітом.
Візьми мене, дозволю за тебе вмерти,
Вплести моє життя в вінок його безсмертя.
Моя ти доле, Україно, мій ти світе.

МОЯ КНЯГИНЕ ЯРОСЛАВНО

Чорний ворон майнув проти сонця крилом,
Це мене до в'язниці узяли.
Ну а ти, мов прийшла із порожнім відром,
За слізьми до моєї Каяли.
Збожеволіла ніч від надлюдських терпінь,
Ти хотіла розстатися з світом,
Та як рана на сонці, примарилась тінь,
І за серце трималися діти.
Ой попався — попав до неволі козак,
Залишилася шкіра і кості,
За дверима стоїть переможець Кончак,
Костомаха напрошуєсь в гості.
Та у серці горить непогасний вогонь,
Гей, Овруле, де борзії коні?
І палає чоло від гарячих долонь,
Сивиною покрилися скроні.
Утікають думки на тернисті стежи,
Кровоточать поранені ноги,
Ти зі мною ідеш крізь жорстокі віки
Моя славна кохана небого.
Ти стоїш, як колись, на фортечній стіні,
У зажурі, моя Ярославно.
Потяглися, мов хмари, засмучені дні,
із Путивля у твоє Журавно.
Гомонить на вітрах переключка століть,
Впав туман на заплакані очі,
І риде в піснях страшних лихоліть,
Українська недоля жіноча.

ХУДОЖНИЦЯ І ГРОМАДЯНКА

У 1969 році члени Спілки письменників УРСР з гордістю і задоволенням дарували своїм колегам по перу — Грузинській Спілці письменників прекрасний гобелен "Давид Гурамішвілі". Гордиться було чим — гобелен був дійсно майстерний, а постать видатного сина грузинського народу немов оживала на очах, еднаючи серця і почування представників рідного і близького йому народів, очищувала душі від накипу буденності та суєти...

Авторкою гобелену була художниця Стефанія Шабатура, якій 5 листопада виповнюється 50 років. Та марно шукати це прізвище у Словнику художників УРСР — при бажанні читач знайде там лише слід від вирваної сторінки, де значилось, що С.М. Шабатура, член Спілки художників з 1967 р., і зауважить підклеєну іншу, вже без цього прізвища: так УКДБ УРСР розправилось з художницею, чия вина була досить виняткова — знайомство з "підозрілими" діячами української культури. (Підозрілими, очевидно, для недремного КДБ, що впродовж десятиліть закладало сталінські міни національного нігілізму, недовір'я між людьми і взаємодоносів, рабської покори і безправ'я.)

Стефанія Шабатура малювала і ткала, і творча свобода дарувала їй відчуття свободи особистої, рабське ж тління викликало в ній спротив. І цей порив свободи у душі молодої художниці був особливо немилим для послідовних асфальтувальників душі і прогресу. Вони завчасу вичислили, що молода художниця за весь час свого творчого життя — від навчання на студентській лаві у Львівському інституті прикладного і декоративного мистецтва до 1972 року — року арешту — не зробила жодного кон'юнктурного твору і навіть не подумала возвеличати у своїх гобеленах могутні брови високотитулованого Ілліча Леоніда або ж щасливе життя у створюваному ним застійнику. Тематика творів С. Шабатури опиралась на творчість українських письменників, діячів інших культур, народний епос — гобелен "Захар Беркут" (1966 р. у співпраці з О. Цегельською, закуплений Художнім фондом УРСР), гобелен "Попід Бескид зелененький ходить Довбуш молоденький" (1967, дипломна робота, демонструвався на обласній, республіканській, всесоюзній та міжнародній виставках), спогаданий вище "Давид Гурамішвілі" (1969, за цей гобелен художниця нагороджена Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Груз. РСР), "Іван Котляревський" (1969, демонструвався на республіканській виставці, закуплений Міністерством культури УРСР), гобелени "Леся Українка" та "Касандра" (1971, оба були представлені на ювілейну виставку, присвячену Л. Українці). Та тут урвався терпець "знавцям" мистецтва з слідчих кабінетів — ревнителі всенівелюючого "порядку" не

*Стефанія Шабатура на тлі килима власної роботи.
Stefania Shabaturova in front of her handmade kilim.*

могли стерпіти, щоб ще й ці гобелени тішили око глядача. І твори на виставку не прийняли. Всепроникливо оглядали їх, натомість працівники Львівського КДБ, які вилучили оба гобелени під час обшуку і створили спеціальну експертну комісію для розслідування і виявлення крамольних задумів художниці. Перед комісією працівники дорбезпеки поставили чималий перелік питань, побудованих так, аби відповіді "доказували" націоналістичний (не менше!) характер та зміст присвячених геніяльній українській поетесі гобеленів. Наприклад: чи є в гобеленах елементи українського національного одягу, національна атрибутика, що символізують собою кольори, чи типи постатей на гобеленах мають національні риси, чому не меч, а шабля лежить біля ніг Касандри, тощо. Особливо непокоїв слідчих КДБ фрагмент нижньої частини гобелену "Касандра" — "Пієта", де вони вздріли картину загибелі у Мордовському таборі довголітнього політ'в'язня Михайла Сороки. Постать молодого козака, схиленого над тілом, цікавила слідчих менше (хіба, козацький одяг), основне, аби прив'язати за всяку ціну постать вбитого до котрогось з політ'в'язнів.

Нині це не смішно, мабуть, це скоріше трагічно — інтуїтивно слідчі відчували, по зловорожості своїй, що мусить бути десь і в когось бодай якесь співчуття до в'язнів-смертників, засуджених сталінізмом на віковичну тюрму — і за життя, і після смерті. Вони б торжествували, виявивши це "антирадянське" співчуття. Але подумаймо над іншим: чи не торжествували б і ми нині, якби це співчуття було тоді виразним у кожного з нас, у кожної чесної людини? Просто співчуття. Просто людяність.

Можемо собі уявити, яким оплеском триумфу і нових зірочок на гебітські погони увінчався б запакований у таємні сейфи архівів КДБ звіт, якби експертна комісія відповіла на всі вище перелічені питання отверто: є одяг, є козацька атрибутика, є ласкава гама осінніх кольорів — голубінь неба і жовтиз-

на землі у гобеліні "Леся Українка", є виразні українські типи, і біля ніг Касандри лежить звичайна козацька шабля. Бо авторка робила гобелен, присвячений творчості Лесі Українки, а не історичним троянцям. Гай-гай, таке розуміння творчості геніяльної поетеси, доступне школярам, мусить поступитись сліпому, глухому, а подеколи й наївному, бо значно важливіше — зберегти гобелени, не дати їм зотліти в мурах всепоглинаючої в'язниці. І в своїй рецензії комісія зазначає, що художниця недостатньо вивчила археологічний матеріал, тому не знає, що за часів Трої були тільки мечі, а не шаблі, оскільки шабелі під час археологічних розкопок не знайдено. Щодо національного одягу, то звідчаєні члени комісії, стиснувши зуби і потай хапаючись за голову, писали, що досі невідомо, в якому одязі ходили троянці, тому художниця одягнула їх за власною фантазією... Минуть роки, і читаючи ці висновки експертної комісії, хтось сприйме їх за жарт, хтось за гумор. Та не до жартів і гумору було членам комісії, які рятували працю талановитих рук із значно більшим ризиком для власного життя і свободи, ніж флорентійці скарби свого міста під час нищівної повені.

Особливо непокоїла слідчого Похила виткана на гобелені "Касандра" знаменита Лесина фраза, вклана в уста головної героїні драми: "Прокинься, Троє! Смерть іде на тебе!", "А хіба Україні загрозувала якась смерть? — наглувато дивувався Похил. — Та ж вона процвітає в Радянській державі".

— Що це, — питає читач, — наївність слідчого, нецтво, глупота? Може Похил вчився — недовчився і не має уявлення про дати життя і смерті Лесі Українки? А, недовченому, щось йому світилось у голові про дореволюційну Україну й Лесині алегорії?

Ба, читачу, питання слідчих, які вони задають потім ув'язненим, готуються заздалегідь цілою кортою із слідчого та ідеологічного відділів, уточнюються і перевіряються начальством — а вже в кабінеті йде добре продумане, театралізоване дійство, театр "одного актора" — слідчого перед єдиним "глядачем", приреченим на право мовчання, без оплесків, — ув'язненого. І Похил знав, що Леся Українка — дореволюційна письменниця, що революційне трактування її творів слушне. Але КДБ знало також, що в слідчій камері сидить сучасна й талановита художниця — і їй воно відплачувало не лише за її власний талант, а й за гордий голос Лесі, до якого не дотягнулись лапи III-го відділу, але бодай по смерті тягнулись пазурі нової "охранки" — КДБ за геніяльні поезії і драми, за безсмертну "Касандру", що кликала Україну на дорогу революції початку XX століття... Революційний підйом — паростки його бачилось у заздрісних гебістських снах, натреновані очі прискіпливо вдивлялись у кожне обличчя, вуха вперто вилувлювали звуки Шевченкового "Заповіту", і тихе ревниве зітхання викривляло жадібні уста — нині б бодай частинку цього підйому — і вони б показали, як зібрати криваве жниво. І мру-

Стефанія Шабатура. Гобелен "Проснися Троє, смерть іде на тебе".

жили підозріло очі слідчі КДБ: а що ж воно означає — червоний колір на гобелені?

Марно думати, що комусь в КДБ потрібна була розмова про філософсько-революційну суть творів Лесі Українки — слідчі завдавали питання тенденційно-конкретні і чекали потрібної їм відповіді. Є український національний одяг — і не завертай голови, що самого Енея одягнув у нього якийсь там Котляревський, "націоналіст, значит, махровый, нинче мы бы с ним поговорили" (і не спіткнеться на слові отакий Похил, бо для такого Похила кожна творча людина, що любить свій народ і батьківщину, мову її і культуру, — "злостный націоналіст"), а,

отже, й Шабатура "умышленно...", "с целью борьбы с советской властью..." "националистически..." "анти-советски..." Мають постаті на гобелені риси українців — "зоологический буржуазный национализм..." "пропаганда расизма..." "национальная рознь..." "агитация..." Небо голубе — "отдает предпочтение националистическому цвету..." А вкупі, разом стали б ці гобелени засобом "антирадянської агітації і пропаганди" в обвинувачовальному вирокі... І горіли б Шабатурині гобелени на вогнищі сучасної інквізиції, горіли б у прямому смислі цього слова, бо всі "матеріальні докази" "злочинної" "ворожої" діяльності після відповідного терміну зберігання в архівах КДБ "подлежат уничтожению путем сожжения". Так було знищено доробок художниці за довгі п'ять років її перебування в ув'язненні.

На засланні в Макушино Курганської області працює С. Шабатура художником-оформителем в художньому комбінаті відділу культури. Після заслання повертається до Львова в сам розпад брежнєвизму. Замість пензля — мітла двірнички в руках. По довгих митарствах однак вдається їй влаштуватися на посаду художниці в ЛІТО "Юність", де створює зразки для художнього оформлення текстильно-галантерейної продукції масового випуску. Там працює й досі...

Вже фанфарний заклик до перебудови змінився перебудовним маршем — в Прибалтиці, Росії, в республіках Середньої Азії. Та на Україні все ще звучать акорди застійного брежнєвського реквієму, ще гордо носять голову "тихенькі пенсіонери" — борці за масову колективізацію, вивіз невинних се-

лян та робітників, самовдоволено потискають собі руки колишні учасники каральних загонів НКВД, на чий совісті сотні невинних жертв, і непохиленими від сорому ходять похили, цинічно здвигає плечима зам. прокурора області "а що такого робив Сталін? Я не знаю, мені було тоді лише п'ять роцків", в кабінеті начальника Ленінського РВВС виголошує гордо, відмовившись назвати своє прізвище, чолов'яга з лютим блиском в очах "ще повернемо вам 47 рік, ще дочекаєтесь Берії", галаслива міліція під пильними посмішками працівників КДБ розганяє звітну конференцію молодіжного об'єднання "Товариство Лева", цьвохають брудом пасквілі на сторінках обласних газет... І осипається попіл Чорнобиля на українців, росіян, поляків, євреїв, партійних і безпартійних, віруючих і атеїстів. Прокинься, Троє! Смерть їде на тебе!

Ще чекають своїх виставок нові гобелени Стефанії Шабатури, свого втілення — ескізи і рисунки. І ми чекаємо — коли ж то здогадається керівництво Львівського відділення Спілки художників поновити С. Шабатуру в своїх членах, надати їй можливість зробити персональну виставку. Адже 50-річчя художниці є найвідповіднішою датою для цього.

Редколегія альманаху "Євшан-зілля" щиро вітає Стефанію з 50-річчям, бажає їй дерзновенних творчих злетів, міцного здоров'я і твердої віри у перемогу.

І.К.

Передрук з альманаху "Євшан-зілля" ч. 3. Зберігаємо правопис оригіналу.

ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ в БАЗЕЛІ

У березні цього року в Швейцарії, у старовинному Базелі, де сходяться кордони трьох європейських країн, відбулася українська виставка книги, малярства, різьби та народного мистецтва. Вперше в історії міста базельці й представники навколишніх французьких і німецьких громад могли побачити книжки українських радянських та зарубіжних видавництв, численні переклади з українських класиків і сучасних авторів різними мовами, а також із швейцарських письменників — українською мовою.

Члени "Українського жіночого товариства у Швейцарії" представили на виставку багато творів народного мистецтва, отриманих з України або виготовлених власними руками під час дружніх зустрічей-вечорниць. Серед них були вишивки, писанки, дереворізьба, а також вироби з бронзи скульпторки Христина Кишакевич, акварелі українських дерев'яних церков Лади Нижанківської, ікони на камені в традиції старої київської та галицької шкіл відомої художниці Зої Лісовської. Ці три українські майстриці живуть у Швейцарії.

Дорослі й діти з цікавістю спостерігали за швидкими рухами Лади Нижанківської, що показувала відвідувачам, як виготовляються українські писанки.

Продовжуючи давню традицію українського писанкарства, Лада щороку бере участь у виставках в різних містах Швейцарії. З рефератом про походження, символіку й місце писанок в історії української духовної культури виступила Зоя Лісовська.

Увечері 10 березня була прочитана доповідь про розвиток української літератури від часів Київської Русі до наших днів. Доповідачка Муза Шубарт-Речмедіна розповіла численним слухачам про життя і творчість визначних діячів української літератури, а досвідчений декламатор ознайомив присутніх із зразками української поезії в перекладах німецькою мовою. Після закінчення доповіді люди ще довго не розходились, обговорюючи зачеплені теми.

Виставка знайшла відгук у місцевій пресі. Можна сподіватися, що цей скромний почин українських жінок сприятиме в рамках дедалі більшого зацікавлення громадськості подіями в Радянському Союзі поживленню культурного обміну між Швейцарією та Україною.

Володимир Михайлишин

Передрук з журналу "Всесвіт". Вересень, 1989 р. Заховуємо правопис оригіналу.

УКРАЇНСЬКА МОВА СЬОГОДНІ І ЗАВТРА

(Доповідь на конференції комітету "Українська мова і двомовне навчання"
21 жовтня 1989 р. у Філядельфії)

У своїй трагедійній, але рівночасно теж гострій соціал-критичній п'єсі, "Народній Малахій" Микола Куліш, говорячи устами свого героя про реформи двадцятих років і про славу тоді (й тепер) українізацію, каже: "Уставайте люди, бо несучи на вас реформу, не форму, а реформу... Збирайтеся до нової Фаворгори... несіть мак червоний, нагідки, а найбільш приносьте голубеньких мрій. Там будемо святитися, святитися-новитися"... І додає: "Заодно приносьте й мову українську. Чи знаєте, між іншим, у порога віки вистояла? Бог про неї забув, як мішав язика на вавилонській башті. Крім того, Дух святий зійшов на апостолів всіма мовами, забув тільки про нашу українську".

Ці слова Народного Малахія, виглядає, й досі актуальні. Знову переживає Україна добу лібералізації, реформи, знову, як це бачимо із дискусій у пресі про "проект закону УРСР про мови в Українській РСР", є поновлена УКРАЇНІЗАЦІЯ. Але, що це все означає? Ми усі тішимося так тими змінами, ми такі захоплені тим, що тепер діється, і яке (признаймо правду), було б не до подумання тільки чотири роки тому, що ми не бачимо того глибокого абсурду та трагізму, що є притаманні цій ситуації. Здаймо собі справу з факту, що говорити про українізацію України є певний абсурд. Хто ж таке чув, щоб якусь країну треба *-ізувати*? Чи хтонебудь говорить про польонізацію Польщі, чи еспанізацію Еспанії, чи навіть бельгізацію Бельгії. Все це попросту звучить несерйозно. А ми далі українізуємо Україну. Цей факт, мабуть, найбільше виказує цю трагічну ситуацію у якій знаходиться наша мова, наша культура й наш нарід. "Доборолась Україна до самого краю", сказав Шевченко, і ці слова сьогодні висказують цю трагічну істину, яка нам усім на серці.

Але українізація потрібна. Вона навіть конечна, без неї пропаде все це духове майно, що наші предки вибороли собі на протязі тисячоліття нашого християнського буття, без неї перестане існувати ця творча, життєдайна традиція, яка внесла так багато у скарбницю світової культури. Питання виринає, як можемо ми, у розсіянні суцї, ми, що живемо поза межами України, далеко від її етнографічних земель, причинитися до цього процесу українізації? Як можемо ми, конкретно й ефективно, допомогти нашим братам, спинити процес поступового замирання мови та культури на рідних землях, повернути його, й створити обставини сприятливі до розцвіту україн-

ської мови? Питання непросте, складне й на нього чимало відповідей. Кожного дня читаємо в українській пресі, а головню в *Літературній Україні*, статті, заклики, внески, репліки, дискусії на цю тему, все це виказує, як турбує українську інтелігенцію, цей теперішній стан убожіння української мови і як все ж таки ця свідомо, провідна верства нашого народу прагне поставити українську мову на почесне і їй належне місце. Вже з цієї дискусії кожний із нас може сам собі зробити певне заключення, як він, чи вона, має тепер реагувати, як нам слід поступати, щоб допомогти в пробудженні й поширенні української мови. Саме того роду міркування було поштовхом до створення Товариства Української Мови ім. Т.Г. Шевченка, Філія в США, яке старається дуже реальними та конкретними способами, причинитися до завершення цього великого діла. До сьогодні, це товариство передало на Україну тисячу сорочок, так званих Т-шортс із портретом кобзаря й з варіантом-написом: "Чи твої діти говорять моєю мовою?", десять поштових карточок (все це до речі фундував Народний Союз) із портретом Шевченка, як і комп'ютер та відповідне приладдя. За це належить подяка заступникові голови американського товариства, проф. Тарасові Гунчакові, який кілька разів відвідав Україну в інших справах, і використав цю нагоду, щоб ці речі передати. ТУМ старатиметься у майбутньому продовжувати цю свою корисну працю. Очевидно, це все буквально крапля в море, коли візьмемо до уваги число українського населення України, сорок два мільйони, хоч може й не усім потрібна мовна поміч від діаспори, але нам не слід забувати, що ціле море складається з поодиноких крапель, і що для нас кожна крапля є важлива.

Та сьогодні, я бажав би дещо інакше поставити справу. Не тільки спитати, як можемо ми, індивідуально, як і колективно, зробити щось для мовного ренесансу в Україні, але й теж подати певну сугестію як відповідь на це питання. Ця сугестія насувається цілком закономірно сама по собі. Ми живемо в країні, яка виробила собі фантастично високий рівень технології, і якої учителі залюбки застосовують ці нові надбання, не завжди (відразу застерезуюся), для добра дисципліни й не завжди з великими успіхами. Але, факт лишається фактом, найновіші здобутки технології в ділянці педагогіки, себто в ділянці навчання, є до наших услуг. Ми можемо

вживати різні компютери, та компютерські програми телевізори, відео тасьми, та звукозаписні апарати, висвітлювальні апарати тощо у нашій діяльності в класі й тим самим добитися не тільки кращого успіху для навчання, але й зуміти зацікавити наших учнів саме тими засобами техніки, що не були доступні попереднім генераціям учителів.

Крім того, є між нами психологи, соціологи, економісти, богослови і т.д., а кожна із цих згаданих дисциплін дуже занедбана щодо термінології і лексики взагалі. Довголітнє переслідування Церкви, наприклад, майже цілком виорало богословські терміни із нашої мови. Ми, натомість затримали цю лексику, хоч, може, і не у дуже чистій формі.

Ми маємо всі засоби, щоб із навчання мови, яке, будьмо відверті, дуже часто буває доволі нудне й нецікаве, зробити велику та цікаву гру й тим самим викликати новий запал до української мови між нашими учнями. Це ми можемо робити тут на місці, але всі ці наші здобутки можна вже переносити на рідну землю. Іншими словами, маючи до диспозиції цілий арсенал технологічних засобів, ми повинні старатися дати щось нового, не конечно щось методологічно-революційного в методику навчання української мови, але щось такого, що могло б зацікавити молодих українців в Україні рідною мовою. Не забуваймо, що там дуже часто молодь воліє російську мову від української, бо її більше чує, і вона, себто російська мова, не є покривджена та осквернена, так як українська. Якщо ми зуміємо виробити на новий модерний лад цікаві та привабливі скажімо, гри, при помочі яких можна вивчати українську мову, тоді ми можемо повернути зацікавлення тих молодих людей до їхньої рідної мови. Великий німецький поет-драматург, Фрідріх Шіллер, колись ствердив, "дер менш іст нур менш венн ер шпілт," — людина є тільки людиною, коли вона грається, а при грі, при забаві, людина, а головно молода людина, може багато й легко вчитися. До речі, на Україні, вже дещо робиться в цьому напрямі, як довідуємося з *Літературної України: член Спілки письменників І. Ющук — автор оригінального підручника з української мови для п'ятого класу. Характерною особливістю цього підручника є те, що він побудований на принципі напівгри, а це вельми зацікавлює учнів, спонукає їх до активної творчості. Підручник вийшов півмільйонним тиражем. А щойно стотисячним тиражем вийшов друком "Практикум з правопису української мови" того ж автора, цікавий самовчитель, користуючись яким, учень може сам себе перевіряти, як він виконав ту чи ту вправу. І головне — цей "Практикум..." можна легко запрограмувати на машинне навчання.*

Поетеса Ганна Чубач написала сценарій тематичного театралізованого свята для дітей молодшого віку "Веселий букварик", а також разом з композитором О. Яковчуком — ораторію для дитячого хору. Прозаїк В. Чухліб створив "Буквар"

ІГОР КАЛИНЕЦЬ

ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА

Присвята дружині

Сказав Антонич до свічки першого листопада:
Дякую тобі, свічко, за світлу пам'ять,
Із-за третьої зорі на вогник лечу, як метелик,
бо поклоняюся всьому, що є в німбі вогню.

Сказала свічка Антоничеві першого листопада:
Дякую тобі, Антоничу, за світле признание.
Хистке моє світло, як метелик пам'яті,
з ліхтарні серця виставлено під вітер.

Сказала ще свічка першого листопада:
Маю щастя освітити тобі дорогу з вічності.
Хвильку побудь у світі, де дотліває пам'ять,
у прavitчизні свічок, у вітчизні огарків.

Із збірки "Поетії з України".

для спеціальних шкіл, де навчаються нездорові діти. Письменниця Галина Кирпа та директор Гнідинської сільської школи Бориспільського району на Київщині Валентина Стрілько підготували своєрідний підручник з етики для учнів молодших класів. Тамара Коломієць, М. Сингаївський, В. Кава беруть участь у створенні нової програми для дитячих садків, зокрема, подали пропозиції щодо включення у програми творів репресованих і забутих письменників, а також молодих і талановитих літераторів."

Це все подає Л.У. з 5-го жовтня 1989 року; це є добрі перші кроки, і саме до них ми можемо прилучитися, бо до того роду великої -маштабної праці ми усі повинні приложити рук. Безперечно, ми не живемо на Україні, не чуємо цілий час тієї мови, немає тут у нас на американській землі природних, так би мовити, умовин, щоб говорити українською мовою; натомість, ми маємо усі дані, щоб зробити великий вклад у модерну педагогіку, щоб створити нові та оригінальні програми навчання, які викликали б захоплення та снагу до навчання української мови між українською молоддю в Україні. Незабуваймо, сьогодні цілий світ хорує на американізацію — ми на це явище дивимось, як на суто негативний феномен. Але, американізація негативна тут, не мусить бути негативним процесом там на Україні. Навпаки вона може стати засобом проти русифікації. Америка має багато вартостей, що їх здалося б пересадити на українську землю. Америка неперевершена країна, якщо ідеться про технологічні засоби та їхню доступність широким масам народу. Стараймося взяти те, що найкраще, із нашого американського буття й пристосувати його до українських обставин та тим самим включитися в цю третю й, надіймося, вже останню українізацію України.

НАРИС ІСТОРІЇ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

На з'їзді Світового Конгресу Вільних Українців восени 1988 р. винесено постанову, щоб 1989 рік проголосити Ювілейним Роком 50-ліття Карпато-Української Держави та відзначити його по всьому вільному світі. Наші громади почали влаштовувати, по своїх спроможностях, всілякі імпрези, а в пресі появилось чимало статей та спогадів про події, що сталися 50 літ тому. А проте відчувається брак історичної тяглости, тому я постараюся подати короткий нарис, головню для молодшого покоління.

Населення Закарпаття це нащадки слов'янського племена антів, які в VII-му столітті володіли на заході й півдні, а поселилися на землях теперішньої Галичини й Закарпатті. За панування князів Олега, Святослава та Володимира Великого, князь Борис, був наслідником Київського князя на Закарпатті. По смерті Володимира угорський король силою прилучив до Угорщини, а свого сина Емерика називав "князем русинів". Хоч Закарпаття було залежне від угорських королів, проте "руський нарід" і східна віра мали перевагу на Угорщині аж до кінця XIII століття. Населення Закарпаття не переривало зв'язків з матірним краєм. У XVIII столітті, коли належало вже до Австрії, Марія Тереса віддає Закарпаття Мадярщині й від того часу починається мадяризація країни. Після 1848 року починається русофільський рух, але по розвалі Австро-Угорщини Закарпаття заявило свою приналежність до Західньо-Української Народньої Республіки й Галицько-Української війська ввійшли тоді на Закарпаття. Та щоб не попасти знову під Мадярщину, в жовтні 1919 року Закарпаття добровільно прилучилося до Чехо-Словацької Республіки під назвою "Подкарпатська Русь", як автономна країна. Чехи завели демократичний устрій, провели земельну реформу, збудували багато доріг, шкіл, тощо.

Закарпатці почали пробуджуватися з глибокого сну, почали творити освітні гуртки, видавати бюлетені, книжки, газети, організувати хори, будувати церкви, тощо. Одним словом — почалась відлига! Але автономії, як такої, ніколи не дістали. До зреалізування прийшло перед вибухом II-ої світової війни. 1-го січня 1939 р. дозволили уживати назву Карпатська Україна.

Згідно з постановою конституційного закону були переведені 12-го лютого 1939 р. вибори до Сойму Карпатської України, в яких було вибрано 32 члени Сойму, як закарпатський орган краю, який очолив проф. Августин Штефан. Уже 14 березня Словацька стала самостійною народньою республікою, а ЧСР перестала існувати де факто! Тут уряд Карпатської України рішив проголосити Карпатську Україну самостійною державою. Це рішення передано до Праги та повідомлено про нього амбасади поодиноких

держав. І 15-го березня 1939 р. Сойм ухвалив закон число І, в якому постановлено: Карпатська Україна є незалежна Держава, на чолі — президент о. Августин Волошин, а Хуст стає столицею.

Вістка швидко рознеслася про нашу гордість і славу. Хто б подумав, що наш нарід підніметься після майже тисячолітньої неволи мадярських, австрійських і чеських наїздників, гнобителів та скаже: "Хочемо волі, вже досить!"

А в Галичині казали: "І там за Карпатами є наші!"

В усіх українців по цілому світі серця радувалися, всім стало ясно, що ми не рутенці, ані русини, але українці, члени Великої Нації! Та не довго втішались ми волею. Мадяри негайно післали своє військо. Українська армія була замала, не могла встоятися перед розлюченим мадяром. Український нарід боровся до останньої краплі крові та своєю хоробрістю здивував цілий світ. До цієї свідомости та хоробрости закарпатці були підготовлені усіми братами й сестрами галичанами, наддніпрянцями, буковинцями та емігрантами, головню з Америки й Чехії. Мадяри сплюндрували землю, знищили й вимордували молодь, що боролася за ідеали Суверенної Української Держави, а все ж таки не вбили духа — він далі живе!

В жовтні 1944-го року чесько-радянський договір приєднав Карпатську Україну до т.зв. Радянської України, яка рівню ж терпіла від Москви. Почалися нові сталінські переслідування, заслання, розстріли. Заарештовано також і нашого борця за права УКЦ — Йосифа Терелю. Це він саме сказав у Грушеві 12 травня 1987 р.: "Моліться й свідчіть про Христа. Ми здобудемо Українську Державу та заживемо вільно, без москаля чи будь-якого наїздника!"

Д-р МАРІЯ БАЛТАРОВИЧ

ПОМОЖІТЬ БЛИЖНЬОМУ!

КОЛИ ВІН НЕЗРЯЧИЙ, МАЄ ПОШКОДЖЕНИЙ ЗІР НЕМІЧНИЙ — ДАЙТЕ ЙОМУ ОЗВУЧЕНУ КНИЖКУ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ!

КНИЖКИ МОЖНА ОДЕРЖАТИ БЕЗКОШТОВНО В:

**SIGHT CENTER, CLEVELAND SOCIETY FOR
THE BLIND**

**1909 EAST 101st STREET
CLEVELAND, OHIO 44106
Tel. 1-216-791-8118**

...ЛИСТ З УКРАЇНИ.

СЛАВА ІСУСУ ХРИСТУ!

Дорога Ірино, вельми дякую за чудовий подарунок. Ви не можете собі уявити який я був радий, як Ви мене втішили. Ще раз Вам дякую. З Божою поміччю скоро відслужу у новому фелоні Службу Божу на цвинтарі у Вашому рідному Стрию. Не знаю чи вже чули, ми започаткували добру справу — від-

прави на могилах Січових Стрільців. Такі відправи вже відбулися 27.08.89 і 3.09.89 року, стрияни раді, особливо сподобались їм проповіді, люди спрагли за живим словом. Стрий, як і вся наша Україна відроджується і це радісно бачити і відчувати. Дай Боже!

Капличка у лісі біля міста Болехова. Посвячення каплички на святі Апостолів Петра і Павла.

A chapel in the forest by the town of Bolechiv.

Після відправи діти міста Болехова і села Гошева дали концерт церковної пісні.

After the Divine Liturgy, the children from Bolechiv and Hoshev gave a concert of religious songs.

Вже більше як півроку з ласки Божої, служу Літургії на Ясній Горі в Гошеві на монашому кладовищі, а також у капличці на околиці міста Болехова, капличка диво, серед лісу на мальовничому пагорбі, наче писанка серед зеленого гаю, але трохи історії.

Десь в 1887 році пастух Іван Чех шукаючи худобу, побачив у дивному сьйві дуб, а на ньому серед зелених віт сиділа Мати Божжа. Зраділий побіг у місто, розповів людям і многи бачили об'яву Матері Божої. З тих пір це місце, як і криничка під дубом стали чудотворними та цілющими. Того ж року люди побудували капличку, місце стало відпустовим і паломницьким. Так було до 1970 року поки власті не спалили, зруйнували, загорнули бульдозерами цю святиню.

Ранньою весною цього року я відновив відправи на цьому святому місці і тепер на Службі Божі щонеділі присутні кілька тисяч чоловік. Влітку стараннями і силами громади м. Болехова капличка була заново побудована, на свято Ап. Петра і Павла на урочистій відправі посвячена. На Літургії були присутні біля 10 тисяч віруючих. Як і колись з усіх усюд ідуть люди аби набратися духовної і тілесної міці, ще одна святиня, з Ласки Господньої, повернута нашому народу, а скільки ще треба повернути, дай Боже! Як Ви там, пригадую новий рік у моїй господі, гай-гай... Дорога Ірино, посылаю Вам 10 знімок з відправи у капличці, та ще раз дякую, будьте дужі, най береже Вас Господь, поклін вам усім від усіх нас.

СЛАВА ІСУСУ ХРИСТУ

о. Ярослав Лесів.

В цьому листі о. Лесів звертається до мене, але я переадресовую його подяку членкам СУА Америки, Пластункам куреня "Ті що греблі рвуть" та товаристу "Свята Софія", які придбали і допомогли переслати мені фелони на Україну, і в тому числі о. Лесіву.

Ірина Чабан.

Копія кольорового жетону з України.
Copy of a colored emblem from Ukraine.

ЯРОСЛАВ ЛЕСІВ

Із збірки "Мить"

•

Все застигло у напрузі,
Потемніло, як вночі.
І поникли трави в лузі.
Раптом небо два мечі
Розкололи, наче камінь,
Розрішилось все за мить:
Золотистими струмками
Дощ веселий струменить.

•

Мов пилінка в сонячній промінні,
Легка, світла, наче неземна,
Так душа моя в часи прозоріння
Яснокрило в небо порина.
Благословенна мить! Немає
Бажань, ні мук, ані тривоги.
І тільки лет в ясній безкраї.
Лиш мить і вічність.
Я і Бог.

•

Чорна тінь за мною ходить,
Чорно стеле попід ноги.
Чорні духи, колоброди,
Облягли мої дороги.

Не вступлюся!
Рідний краю,
Я іду на рать ворожу.
Хоч би смертю вас своєю,
Чорні сили, переможу!

54-ИЙ КОНГРЕС ПЕН.

Заки перейду до докладнішого перегляду подій, що відбулися в Канаді — Торонто й Монреалі — на 54-му Конгресі ПЕН, поясню, який є зміст літер ПЕН. *П* — це поети і драматурги (плейрайтс). *Е* — це есеїсти і редактори (едіторс). *Н* — це новелісти.

Ось саме того рода мистці слова є членами у своїх Центрах, які входять до Інтернаціонального ПЕН. Напрявні ПЕН — це бути воїном оборони літератури народів і їхньої народньої мови. Помагати народам, щоб без перепон поринали у своє минуле і дорожили ним! Без минулого, без рідної мови, не уявима майбутність народу. Ось у тому дусі був вступ промови Президента Інтернаціонального ПЕН Рене Таверніє, на сесії делегатів і представників всіх присутніх Центрів.

54-ий Конгрес ПЕН цього року був під кличем ВОЛЯ й СИЛА СЛОВА. А як саме ставиться до цього клича ПЕН, наведу в скороченні ядерність промов Президента:

"Стрічаємося у дусі єдності, наш обов'язок є з'єднатися у боротьбі проти насилля і поневолення людей СЛОВА у тюрмах. Наше СЛОВО і тільки воно, має стати нашою зброєю. Тоді, коли техніка створює навіть способи насилля, ми мусимо бути творцями нового духового фронту проти насилля. Ми мусимо старатися, щоб мистицтво слова розправляло крила волі, щоб думки й діла всіх народів знайшли вияв у своїй літературі, рідною мовою, бо мова і тільки мова є душею кожного народу. Тож бережімо її!

Правда — є нові ідеї, нові вияви думок у літературі, але вони можуть виростати лиш тоді, коли вони не відірвані від "чорнозему" минувшини традицій народу. Доказ в тому, що не оправдали себе кроваві диктатори, коли встановляли нові методи насиллям. Не довго житимуть письменники зі "свастикою" чи "червоною зорею", бо відійшли вони від інтелектуалу і глибини минулого народної творчості. Рани, заподіяні насиллям, довго житимуть на тілі інтелектуалу й душі народів... Тож нехай ті рани будуть на сторожі, щоб насилля, ні над релігією ні над вільним словом не мало сили! Не заперечним є, що нема невинності в жодній історії, але ПЕН не має на меті встрявати у політичні події. ПЕН стоїть на сторожі і обороні покривджених, яким забирають право на материнську мову."

Вибрала я зрозумілі думки Президента Інтернаціонального ПЕН і мої пояснення зайві. Хочу вірити, що слова Президента правильно насвітлили значення ПЕН і кому, але таки нам слід стати у членство якнайчисленніше. Доказом достовірності слів його є

створення нового вільного Центру ПЕН у Києві, до чого спонукала ідея оборони поневолених.

На 54-ий Конгрес приїхали представники з 57 Центрів та і чисельна група обсерваторів — в тій же групі (до проголошення Центру в Києві) був і наш Микола Вінграновський. Треба було б зайняти усі сторінки "Нашого Життя", щоб подати список присутніх членів Канади й Америки, Франції й Англії. Лише з Нігерії, Камеронії, Чехословаччини, Фінляндії, Литви, Парагваю, з Сербського Центру і Сенегалісу були по одному представникові, і була лиш одна з української діаспори Ірина Дибко в групі "Врайтерс ін егзайл". В тій же групі були представники з Мадярщини, Китаю і Румунії. З російсько-советського Центру був Владімір Стабніков і Аркадій Ваксберг. Аркадій Ваксберг на всіх сесіях делегатів промовляв тільки французькою мовою і такою ж звернувся до президента у Монреалі й запропонував виступ Миколи Вінграновського, як представника України у питанні створення вільного центру в Києві.

Крім засідань — мітингів делегатів і членів Центрів були ще і літературні сесії. Було їх 12 в Торонто і 9 в Монреалі, та 16 (в двох містах) читань творів запрошених гостей — мистців слова із численних держав. І знову треба сторінок і сторінок на список їхніх імен. Була Толстая з Росії, і з Польщі аж трьох, тільки... (як болюче писати) не було нікого з українців, крім Дженис Кулик Кіфер з Канади, на сесії новель, 26-го вересня. Кіфер-Кулик признається до своїх українських предків, але пише англійською мовою; приємна була зустріч з нею моєї доньки Марти. На цій сесії, поруч неї, були панелісти-письменники з Австралії, Америки, Канади й Югославії. На всіх майже доповідях-сесіях була присутня п. Стефанія Гурко, звертала на себе увагу тим, що часто-густо ставила питання чи й пояснення, що пригадували про нашу українську літературу. Була ще і Лідія Палій, з нею ми стрінулися при столі, поза сесіями і делегатами, в одному з будинків, з літературою про переслідуваних усіх письменників світу, не лише українців. В товаристві Лідії Палій перебував в Торонто Микола Вінграновський.

А тепер коротко про перебіг сесій, на яких рішались найголовніші питання, а це створення нових Центрів та резолюції у дусі оскаржень насилля і оборон. В точці першій були резолюції Центру Інтернаціонального ПЕН: поради в справі телеранції й фанатизму, та образи прав людськості.

Поради для співпраці межі письменниками сходу й заходу; цю резолюцію подав секретар Інтерна-

ціонального ПЕН, Александер Блох. В цій резолюції наголос на тому, що хоч вже й "гласність" існує, та ще серед письменників і правління Сходу існує "гастиліті" — ворожість, бо ще даліше делегати з Центрального ПЕН, в Москві, відчували те, навіть до образ. Все даліше ті самі кличі, що повинні б вже належати минувшині. Ще даліше не можна говорити про ідею волі слова. Єдина допустима розмова це про силу Советського Союзу.

"Є дві мови у кожного з нас: духовна й фізична. Час би оживити межі Сходом і Заходом духову, бо в ній живе воля, братерство й рівноправ'я, а перш за все вільна виміна думок. Вже є позначки у тому напрямі, пояснював А. Блох, бо й не думав, що ось прийде до того, що буде можлива зустріч тих двох світів Сходу й Заходу; були ж вони, ці два світи, задовго в розлуці. "Хоч свідомий, що ті наші "медові місяці" зустрічей можуть й не довго тривати, але треба вірити, що вже не дійде до тих дисонансів, що бувало, хоча не зауважили ми забагато творів зі Сходу що говорили б про волю й свободу слова в повному цього слова розумінні. Після років розлуки ми попросимо, щоби Відень став осередком наших зустрічей у дусі обопільної поваги й пошани. Вірю, що й Відень користатиме, коли стане столицею інтелектуалістів — людей СЛОВА".

Не менш уваги присвятили питанню співпраці Півночі й Полудня нашого ґльобу. Чомусь так доля хотіла, що є різниці матеріального змісту. Канада встановила такі течії у своєму Центрі ПЕН, якими помагає більш убогим Центрам. Виходить, що всякі резолюції скорше проходять Центрам, які розпоряджають на те грішми.

Даліше слідували резолюції подані окремими вільними Центрами, так, як Америки, Канади, Англії, Франції і інших вільних народів, які представили жалюгідні відношення до поневолених націй. Оскарження із-за цього приводу були в сторону Чехії, Кореї, Румунії, Китаєві, Ізраелю, у ними окупованих територіях, Туреччині за кошмарні тортури над ув'язненими. Резолюції з Пуерто-Ріко у питанні свободи мови, то значить еспанської, щоб тільки нею послуговувались могли громадяни Пуерто Ріко, без перепон зі сторони англомовних чинників. Резолюції представлені Центром Канади і російського Центру — заклик до припинення війни в Ливані, яка спрямує до всецілого знищення народу й його культури. З особливим голосом просьби було звернення до Президента ПЕН Рене Таверніє та Ю.Н. (Об'єднаних Націй).

Особливу увагу звернули представниці Бурми, Курдів та Китаю. Прослухали ми про макабричності тортур і насилля. З цього приводу Америка — західного Центру, Австрія, Австралія і Перт проголосили резолюції нагани тим державам, що допустились до таких нелюдських вчинків і закликали, щоб перестали знущатись над душевною й тілесною гідністю

людини; а також щоб ожила свобода СЛОВА тих переслідуваних народів.

Не можна лиш ось так мені звітувати, щоб не поділитись із своїми міркуваннями: думки мої розправили крила і я злетіла у минуле і... ще й теперішнє України. Курди, бурміїці та китайці — все таки, у таких щасливих обставинах, що можуть про насилля над ними говорити і зрушити совість всіх Центрів ПЕН. А де ж життя мого народу України? Це життя "зроблене" із трьох тих складників насилля, що про них почули з уст бурміїки, китайки і курдки. Коли мене репортери питали про моє враження із-за приводу проголошення Центру в Україні, я так і пояснила, що мій нарід перейшов все те, що ви чули від цих трьох представниць, різниця між нами тільки та, що вони можуть заговорити перед світом про те. Тому моя радість із приводу нового вільного Центру ПЕН у Києві покищо не знає таких слів, щоб себе висказати, я лиш дякую Святому Провидінню! Ще були нагани, Африці — Єгиптові, Югославії та Іранові за письменника Рушті.

28-го вересня в Монреалі перейшли до точки проголошення нових вільних Центрів ПЕН. Відновили Центр в Чехії, який із-за собі знаних причин, відійшов від членства Інтернаціонального ПЕН. Створений був новий Центр ПЕН у Братиславі — словацький, до затвердження пройшло через голосування присутніх на залі, бо зі сторони чеського Центру були перепони. Словаки обстоювали право вживання тільки своєї народної мови.

Та ось догождання подія: виходить наш кремений Микола Вінграновський, вже його постава багатомовна, не легко догадатись, що це Син великого народу із широких степів, гір Карпат, Чорного Моря. М'яким баритоном пролунали слова Миколи Вінграновського: "Пане Президенте! ... Зміст слова М. Вінграновського, в англійській мові, прочитала Марта Шраменко, в тому ж часі — спонтанно — це слово було перекладене на французьку й еспанську мови. Після довгих оплесків присутніх на залі та потисків рук — вітання Вінграновського з успіхом, пролунали слова Президента Рене Таверніє: "Значить односторонньо приймаємо український вільний Центр ПЕН у Києві, дискусія зайва. Маю приємність вітати Вас у новій родині й тішусь, що я можу витягнути руку до Вас у Києві".

Таким чином я й моя донька Марта були свідками історичної події у світі ВОЛІ СЛОВА! І були свідками всі присутні із 57 Центрів Світу!

Ще, із Центру Москви, Аркадій Ваксберг запропонував створення Центру ПЕН в Білорусії, але не було вистарчаючого часу вже, тому внесено резолюцію, що це питання рішатиметься в Мадейрі в 1990 році, в травні. Також і питання створення окремого мадярського Центру в Чехо-Словаччині рішатиметься там же.

Була порушена справа фінансів ПЕН і пов'язаність в тому з Юнеско, бо із цієї організації дістає

УКРАЇНСЬКА ЖІНКА — ШАХТАРКА

У страйку шахтарів Донбасу, що проходив минулого літа, не було видно участі українських жінок. В пресі на знімках із площ Донецька, Павлограда, Ворошиловграду та інших центрів вугільної промисловості України, не було ні видно, ні чути про жінку-шахтарку. Правда, преса повідомляла про протести та гостру реакцію дружин шахтарів, коли місцеві інформативні чинники говорили неправду, подавали фальшиві повідомлення про перебіг страйку. На жаль, як звичайно у нас на Україні, мітингували, вибирали "страйккомітети", робили виступи проти уряду та партії лише чоловіки. Тому кожному прийде на думку, що під землею працюють тільки чоловіки. І так повинно бути. Але, про участь у вугільній індустрії жінки-шахтарки, була цікава стаття під заголовком "Не жіноча ноша під землею — роздуми шахтаря-ветерана". Вона появилася у "Робітничій газеті", серпень 1988 р.

Ветеран-шахтар пригадує роки воєнного лихоліття. Чоловіки пішли в армію, а жінки в шахти під землю. На шахті "17—17 біс тресту Донбасантрацит" була створена одна із перших у вугільній індустрії повністю жіноча бригада для видобування вугілля. А до тижня вже більше 10 тисяч жінок і дівчат лише у Ворошиловграді пішли під землю ламати вугілля.

Після війни тисячі молодих українських дівчат заповнили шахти Донбасу. І коли можна було зрозу-

грошеву допомогу, в сумі 15 тисяч річно, Інтернаціональний ПЕН для помочі народам в поборюванні насилля.

Також виступив делегат від словінців із декларацією про мир за поміччю розповсюдження журналу про нуклеарну загрозу людству. Закликав, щоб в цьому поміг ПЕН своїм словом, усвідомлюючи про небезпеку.

Далеко не про все я розказала, але, як зазначила спочатку, ядерність думки була моєю метою. Ще дозволю собі пояснити, як урочисто й тепло вітали нас і прощали "ПЕН-івців" в Торонто й Монреалі. Ця увага до нас наголошувала важливість Інтернаціонального ПЕН. Зокрема заслугоує на увагу ця подія, коли посадник міста Монреалю, стоячи при дверях залі, де відбувались концерт і бенкет, вітав. Подаючи руку, питав, з якої держави. Переважаюче, делегати з Африки були (жінки) в своїх народних строях, також з Індії. Їдучи на Конгрес була я не свідома що доведеться мені в таких почестях бути, що поміж делегатів світу, мені й Марті у вишиваній сорочці із тризубом на груді, буде честь сказати: з УКРАЇНИ!!!

міти це у воєнний час, то чому зараз, під час миру, кожного дня десятки тисяч дочок України спускаються у глибину шахти виконувати нежіночу професію, небезпечну та шкідливу для здоров'я працю?

Донецькі шахти сягають глибоко під землею. Вугілля залягає місцями у тонких пластах. Часто добувається його у лежачій позиції. Доїзд з поверхні шахти до місця праці триває в середньому одну годину, поворот другу, і то при нормальному транспорті. У підземних умовах праці на людський організм впливає цілий комплекс специфічних факторів: мікроклімат виробничих середовищ, насичена газами та пилом атмосфера; брак природного освітлення та зміни атмосферичного тиску; ношення важкого вбрання та виряду більш 10 кілограмів ваги; постійне фізичне напруження з витратою енергії 200-250 кілокалорій на годину; старе, знищене знаряддя та постійна небезпека для свого життя. Це все відноситься не лише до робітників, що безпосередньо добувають вугілля, але також, може у трохи меншій мірі, і до спеціалістів — технологів та інженерів.

В деяких відділах, як технологічному, будівництві, праці та заробіткової платні, взагалі немає чоловіків. Так, нпр., у найбільшому в Україні вугільному підприємстві, шахті "Комсомолец Донбасу", 100% тих, що плянують норми видобутку вугілля, праця, що мусить бути виконувана під землею — це жінки. Ця шахта, якщо говорити про безпеку, праці і дотримання техніки безпеки належить до т.зв. "незручних". Небезпека її спричинена несподіваними "вибухами" газів; приплив води з кожного видобутого пласту вугілля є 15-60 кубометрів води на годину. Запильнення повітря вугляним пилом від 5 до 10 разів перевищує санітарні норми. Для нормальної людини це є нестерпні умовини праці, гарантована втрата здоров'я.

І на диво, жінки так намагаються дістати працю під землею, що треба великих знайомств, протекції, щоб дістатися на роботу до шахти. З яких причин? Високі заробітки (шахтар-чоловік чи жінка біля 600 крбв. на місяць), додаткові дні відпустки, скорочений час відходу на пенсію (45 років життя). Коли нормальна місячна платня технолога становила в 1988 р. 280 крб. (а середня в республіці платня робітника 185.- крб.) то з різними преміями та додатками та платня становить 400, 500 а навіть 700 крб. Щоб одержати додаткові премії — жінки-технологи мусять найменше 40 днів на рік працювати під землею. За 25 літ праці жінки мусять бути 1100 днів під землею, що є більше, як три роки підземних робіт.

Як може така жінка по цілоденній праці під землею і маючи один кусок мила на місяць, бути приваблива, зберегти свою красу і жіночість, плекати родину?

Така непосильна нежіноча праця зумовлена життєвими обставинами радянської жінки.

жовтень 1989

бвч

СИМПОЗИУМ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В САСКАТУНІ

Симпозіум української мови відбувся в п'ятницю і суботу 21-го і 22-го квітня 1989 року, в школі святої Горетти в місті Саскатуні. Цей симпозіум був влаштований Провінційною Радою Комітету Українців Канади Саскачевану та ним займався координатор двомовного навчання при Раді, Яким Ковальський.

Завдання проєкту: вирішити плян популяризації та розбудови українсько-англійського навчання в Саскачевані, де тепер існують певні труднощі, як н.п. байдужість батьків, мало записано в програмі дітей, брак ресурсів, тощо.

Оплата за симпозіум 10 доларів. При реєстрації, учасники отримали пакет друкованого матеріалу, в якому були брошури, летючки, бюлетені і цікаві статті з англійських та українських газет. Матеріали реклюмували навчання української мови в школах та університетах по степових провінціях Алберти, Манітоби і Саскачевану, описували батьківські організації та про долю української мови в діаспорі.

Прибуло 43 зареєстрованих учасників, серед яких були представники саскачеванського Університету і Департаменту Освіти. Поприїжджали з таких місцевостей: Айтюна, Блейн Лейк, Бюкенен, Вінніпег, Вішарт, Едмонтон, Йорктон, Канора, Норт Бетлфорд, Прері Ривер, Реджайна, Салк Коутс і Саскатун.

В п'ятницю відбулася реєстрація. Привітав учасників координатор Ковальський, а вступне слово подав директор школи святої Горетти Ед Вербіцький. Також вітав гостей голова батьківського комітету при школі святої Горетти Род Білак.

Яким Ковальський заявив, що підпадає зацікавлення вивчання взагалі мов спадщини, зменшується урядова фінансова допомога через економічні причини, та все існує змагання з французькою мовою і з тубільною наукою. Нам треба звернути увагу на такі факти.

Директор Ед Вербіцький об'явив, що святкується десятиліття двомовної програми в Саскачевані і також в Манітобі. Алберта святкує п'ятнадцятиліття. Хоч три тисячі студентів беруть участь у двомовній програмі по степових провінціях, в Саскачевані ця програма існує тільки в Саскатуні, в школі святої Горетти.

Цього року в цій школі є 138 школярів у класах від садочку до восьмої класи. В садочку розмова ведеться тільки українською мовою. Від першої до восьмої класи ведеться двомовне навчання: ранком, предмети (як напр. українська мова — граматика, читання, писання, література, суспільні науки, музика, фізкультура, релігія) провадяться українською мовою. Пополудні, предмети (англійська мова, арифметика, наука) викладаються англійською мовою. В шостій класі діти уже починають вивчати французьку мову дві години на тиждень. Дальше

директор Вербіцький повідомив, що в місті шкільні автобуси привозять дітей під самі двері школи, і після школи відвозять прямо до дому. Висловив признання і подяку Департаментові Освіти і Шкільній Раді за їхню підтримку.

Учителі тоді повели учасників симпозіуму по школі побачити класи і роботу студентів, бібліотеку і друковані матеріали та двомовні компютери.

На другий день в суботу, почалася формальна частина симпозіуму. Д-р Соня Морис, філологічний психолог при саскачеванському університеті, розповідала про досягнення та проблеми двомовного навчання. Ось деякі проблеми: немає способу міряти, чи діти досить знають у певній класі, скільки від них треба сподіватися — нема засобу; у вищих класах обмежується прогрес для тих, котрі попередньо знали мову, коли це рівняється з тими, котрі взагалі мови не знали (причиною цього є недостача відповідних книжок для дітей віку дев'ять до чотирнадцять, — книжок які відповідають їхнім зацікавленням, на їхньому рівню в читанні); певні помилки повторюються в класі і студенти тратять уміння розрізняти граматичні відмінки, тощо. Треба знайти підхід до вчителювання, щоб діти самі більше розмовляли, і щоб вони чули українську мову не тільки від учителів, але від других дорослих.

З точки досягнення, було підкреслено, що двомовна програма дітям не є тягарем. Їм властиво легше вивчати другі мови, і що взагалі діти краще вчаться. Ті, що слабенько вчаться в цій програмі, краще не будуть учитися в будь-якій програмі. Діти двомовної програми жвавіші, бадьоріші, веселіші і кажуть, що їм подобається програма. В них виробляється добре почуття про українство і вони горді бути українцями.

Після цього, відбулася панельна дискусія, в якій брали участь три представники батьківських організацій: Глорія Гарлів з Манітоби, Ліліяна Зубрицька з Алберти, Галя Сулатицька при школі святої Горетти, і з Саскатуна Надя Прокопчук, учителька, котра виготовляє програму для двомовного навчання. Описали свої організації, свої діяльності, проблеми та успіхи, і поділилися ідеями, як популяризувати програму через пресу, телевізію, радіо, як підходити до їхніх представників і т.д.

Розвинулась дискусія над українськими публікаційними установами, щоб вони скоординували роботу між собою і обмінювалися ресурсами. Згадано було, що ієрархії церков збагнули теперішню ситуацію, і признаються, що вони мусять зосередитися над своїм обов'язком зацікавити батьків і дітей до вивчання української мови.

По обіді, д-р Зенон Погорецький, професор антропології при саскачеванському університеті, розглянув питання: чи культура може існувати без

”ДОБРОДІЙСТВО МАЄ ІМЕНА”

Імена жертводавців на цілі СУА є поміщені в кожнім числі "Нашого Життя". Ці списки — це подяка особам, що хочуть своєю пожертвою допомогти у починах і потребах, які впливають із діяльності організації, як цілості, чи поодиноких ділянок — референтур.

У журналі з України "Пам'ятки України", ч. 1, 1989 появилася цікава довідка на цю тему.

Природна рушійна сила — добро чинити — сягає давніх українських звичаїв. Сьогодні відроджене в народі поняття "добродійність, благодійство, добродійство", набирає величезних розмірів. І хоч тема ця вимагає праці дослідників (на Україні й діаспорі) — можна беззастережно ствердити, що колись це поняття і саме слово було просто приреченням жінки.

Історія з давнього-давня згадує імена жінок, що своєю щедрістю на добрі й пожиточні цілі закріпилися в пам'яті народу.

Князівна Евпраксія (1071-1109), дочка великого київського князя Всеволода Ярославича, сестра Володимира Мономаха, німецька імператриця, постригшилася в ченці, залишила у народних легендах згадку про своє добродійне життя під іменем Апракси.

Менше відомі й призабуті згадки теж про Евпраксію, онуку князя Ярослава. Згадки про неї подають дані про її милосердя і поміч людям. Евпраксія була автором своєрідної енциклопедії лікарських знань XII століття. Ще замолоду, вивчаючи народну медицину, лікувала хворих. І слово, яке надав їй народ "добродія" вживалося відтоді і закріпилося у широковідомих формах помочі людям чи народним справам.

Середні віки зберегли ще одне жіноче ім'я добродії — Єлисавети (Галшки) Гулевичівної. Вона є однією із засновниць Київського братства, згодом Київської братської школи, а потім Києво-Могилянської колеїї.

Наче зв'язок теперішнього часу із давнім, являється добродія Галина Євгенівна Гуць, викладачка київського інституту, що дарувала 1000 карбованців на реставрацію будівель Києво-Могилянської академії.

Нині люди дарують гроші, заховані мистецькі надбання, забуті вартісні рукописи й знімки — все, що може вказувати на українську мистецьку чи наукову спадщину. Імена тих жертводавців подається до відома. "Добродійство має імена".

іхч.

Докінчення: СИМПОЗИУМ...

мови? Головні точки: Чому нам вивчати українську мову? Щоб дістати роботу? Через те, що ми її любимо? Яку будемо вивчати мову? Тараса Шевченка? Івана Франка? Мову наших батьків і дідів (ті, що імігрували з частини України, де існувало кільканадцять діалектів?). Треба її вивчати яка б вона не була, поправляти можна пізніше. Мова мусить пристосуватися до оточення в якому вона вживається, якщо вона буде живою мовою. В сучасних обставинах нема чого соромитися бути українцем або говорити українською мовою.

По тім, учасники симпозиум розділилися на три групи, які розійшлися по окремих кімнатах. В кожній групі учасники, на підставі того, що було представлено й згадано, розглядали способи популяризування і розбудовування навчання мови в Саскачевані. Виринали рекомендації в кожній групі. За пів години групи знов зішлись в головній залі. Виникло п'ять найголовніших рекомендацій:

1. Створення провінційної організації для Саскачевану, на підставі існуючих батьківських організацій у Манітобі й Алберті, котра займалася б освідмленням родичів і загальною публікою.

2. Вимагання від філологічних установ вивести постанови, які створили б і підкріпили б серед усіх канадців прихильне ставлення до вивчення мов спадщини.

3. Створення культурних та мовних обмінів з українськими дітьми в Україні та в інших країнах, де знаходяться українці, де мова українська вживалася б з приємністю і задоволенням для комунікації.

4. Отримання постійних фінансів для розроблення ресурсів, навчання учителів, публікування матеріалів на місцевому і на провінційному рівнях як також і на міжпровінційному рівні.

5. Інформувати та заохочувати наші церкви та організації до спільної праці в збереженні української мови.

Симпозиум закінчився вибранням з учасників представників з майже кожного району Саскачевану, які помогли б винайти зацікавлених батьків і створити батьківську організацію, котра б виконувала рекомендації і здійснювала б популяризацію і розбудову українсько-англійського двомовного навчання в Саскачевані.

Приготував ІГОР КОДАК

Вісті з Централі

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
подає до відома своїм членам, що

ПРОГОЛОШЕНО
МЕДИЧНИЙ ФОНД ДОПОМОГИ
ДІТЯМ І МОЛОДІ В УКРАЇНІ

які потерпіли від нуклеарного вибуху в Чорнобилі
як також

ФОНД СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ
ДОПОМОГИ УКРАЇНІ

Відділи СУА переводитимуть збірку на підвищі цілі
на листи, що їх одержали від Екзекутиви СУА.

*Союз Українок Америки співпрацює із Загально-
Громадським Комітетом, відпоручником якого є
проф. Тарас Гунчак.*

Головна Управа СУА

ПІДВИШКА ПЕРЕДПЛАТИ "НАШОГО ЖИТТЯ"

Кошти видавання журналу "Наше Життя" значно
піднесли, тож Екзекутива СУА передбачує конче-
ність підвишки передплати до висоти 20.00 дол. за
рік. Ціна поодинокого числа — 2.00 дол. Ця справа
буде вирішена на засіданні Головної Управи СУА,
яке відбудеться 11-12-го листопада 1989 р.

Докінчення: ПРО СОЮЗИ...

праця нашої жіночої громади. Це правдива праця
громади для громади.

Союз американських стейтів наявно показав, що
лише власне визволення це правдиве визволення.
Ніхто ніколи силою не визволив, і ніхто не зумів за-
говорити громадського сумління на смерть. Ми пе-
реживаємо правдивість цього твердження сьогодні
наявно в СРСР. Своїй громаді, ближчій та дальшій,
можемо показати приклад нашої праці! без великих
слів і без жадної слави, але з результатами. Чи не
час нам навчити других, в чому сила громади?

"НАШЕ ЖИТТЯ", ЛИСТОПАД 1989

ПОДЯКА

Складаю щиро-сердечну подяку членкам Екзе-
кутиви, Окружним Управам, Відділам СУА, Редакції
та Адміністрації "Нашого Життя" як теж працівникам
Канцелярії СУА за вислови співчуття та пожертви на
цілі організації з приводу смерти моєї Дорогої Мате-
рі, пок. Антонини де Лук Княгиницької-Возьної.
На репрезентацію СУА складаю 200.00 дол.

Марія Савчак

ВІТАЄМО!

107-ий Відділ СУА в Сан Хозе, Каліфорнія щиро вітає
своїх нових членок: Лілю Білик, Роману Гриців, Гандзю
Івах, Марту Корсанич, д-р Малорі Стечишин, Оленку Сте-
ців, Любу Козбур, Наталку Маренін, Лору Меркело, Джуді
Татарин, Ольгу Товстопяць, Наталку Луцишин, Марію
Окопну, Оксану Окопну.

Управа і членки 107-го Відділу СУА в Сан Хозе, Каліфор.

З НАГОДИ

З нагоди 35-ліття 63-го Відділу СУА ім. Софії Русової і
10-ліття 45-го Відділу ім. Катрусі Зарицької у Дітройті,
складаємо їм щирі ґратуляції за пророблену працю і
бажаємо багато успіхів у майбутньому. З цієї нагоди скла-
даємо 30.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Жит-
тя".

Управа і членки 5-го Відділу СУА в Дітройті.

FEMINISTS DESPITE THEMSELVES

Women in Ukrainian Community Life 1884-1939

By Martha Bohachevsky-Chomiak

Illustrated. Cover Design: Tanya Krawciw.

460 pp.

Edmonton: Canadian Institute of Ukrain-
ian Studies.

Distributed by: University of Toronto Press.
\$29.95

Distributed in the USA

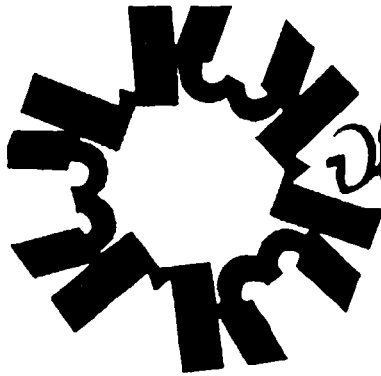
Ukrainian Academic Press

Division of Libraries Unlimited, Inc.

6931 South Yosemite Street

Englewood, CO 80112

Toll-free number: 1-800-237-6124

КАЛЕНДАР СКОТ Життя

Упорядкувала ХРИСТИНА ГОДІВ-ЮЗИЧ

УКРАЇНА

Київ. Синьожовті прапори на святі відзначення 175-ліття Шевченка. Під час офіційних святкувань 175-ліття з дня народження Тараса Шевченка було піднято синьожовті прапори на площі серед людей. Міністер культури, Марія Олійник, яка клала вінок біля пам'ятника Шевченка, була змушена виголосити свою промову під синьожовтими прапорами. Кажуть, що радянське телебачення показало тільки малі уривки з тих святкувань тому, що не можливо було уникнути повіваючих синьожовтих прапорів.

Величезне Шевченківське свято проходило під гаслом "В сім'ї вольній, новій".

На Северодонецькому будівничому заводі робітницям, які мають маленьких дітей, тепер надаватиметься оплачувана відпустка на три роки. Таке рішення тут прийняли після соціологічних досліджень, які показали, що в минулому році було втрачено 20 тисяч людино-днів на догляд за хворими дітьми. А це майже 33 проценти від загальних втрат робочого часу.

США

Цього місяця має вийти з друку українська народна казка "Рукавичка". Її опрацювала визначна американська ілюстраторка і авторка дитячих книжок Jan Brett (Джан Бретт). Від 1977 року пані Бретт ілюструвала, написала і адоптувала 21 дитячих книжечок, за які одержала престижіві нагороди.

"Рукавичка" — "Mitten" є видана престижівим видавництвом G.P. Putnam і вже є замовлення на 30.000 примірників, так що вже потрібне друге видання. Це має бути люксове видання, обрамоване вишивкою.

Peace Child Foundation висилає групу молодих студентів до східноєвропейських країн. Цього літа поїхали дві групи до Латвії та України. Цьогорічну туристичну групу на Україну очолювала Таня Хомяк з Вірджинії (Virginia). Вона провадила туру до Одеси з рамени Peace Child Foundation. Таня одержала свій диплом з Вірджинського Університету (University of Virginia) majoring in foreign affairs.

San Diego (Сан Дієго). Kim Worobec (Кім Воробець) одержала титул Coastal San Diego Junior Miss на 1990 рік. Вона рівно ж одержала 4000 дол. стипендію з United States International University of California, котра відновляється кожного року впродовж 4 років.

Панна Воробець є визначною студенткою. Вона була президентом своєї класи, видавцем шкільної газетки та градуаційної книжки (Year book). Вона також є активною в українській громаді. В університеті студіює інженерію. Бажаємо багато успіхів.

ВІСТІ З УКРАЇНИ І ПРО УКРАЇНУ

Республіканський центр для допомоги зараженим вірусом СНІД (AIDS) відкрито в Києві. На сьогодні в УРСР зареєстровано 142 носіїв цього вірусу, 115 з яких іноземні громадяни, а 27 — місцеві люди. Шкода, що статистична довідка не подає, скільки з них українців.

Як подає преса, у першому з'їзді народних депутатів у Москві взяло участь 262 депутати з України, серед яких українці складають понад 70 відсотків.

В сумний день 5 вересня 1985 р. помер Василь СТУС. Але на домагання рідних, тіла поетового не видають роками під тим приводом, що в цій околиці епідеміологічна ситуація. У цьому році нарешті було отримано офіційний дозвіл від властей Часовського району Пермської області, де міститься цвинтар. Труни Василя СТУСА, Олексі ТИХОГО і Юрія ЛИТВИНА мають бути перевезені до Києва.

ЛЬВІВ

При першій Українській Автокефальній Православній Церкві (УАПЦ), в храмі св. апостолів Петра і Павла у Львові започатковано систематичні заняття на теми релігії для дітей молодшого і старшого віку. Уже відбулися чотири заняття, на яких ішла мова про елементарні поняття церкви, релігії і їхньої ролі в суспільному житті та Богопізнанні. Практика показує, що діти мають підготовку у релігійній сфері, що залежить від релігійності родини, а також від знання релігії батьками. У двох групах заняття відвідує близько 120 дітей різного віку.

ДОКТОР ІВАН

(Пам'яті доктора Івана Козія)

Соняшний, літній день кидає коротку тінь на малі, дерев'яні домики, що густо присіли уздовж битої, "цісарської" дороги. Вона на мить вривається широким дубовим мостом, а тоді лагідно закручує у зелене передмістя малого містечка — Бірча. Мостом, не поспішаючи, іде хтось високий, широкоплечий, у ясному (як тоді казали "піскового кольору") літньому вбранні. Ясноволосий молодий чоловік іде вільно не поспішаючи, мов любується літньою порою, час-до-часу зупиняється, а тоді зовсім звільняє хід на самій середині мосту. Він пристає на розмову, яку веде наглими помахами худощавих рук, загорнена в неокресленого кольору суконку — "Гіця". Бліда, чорноволоса жінка, яку звали колись — Гізелею, і яка по втраті своєї першої дитини блукає навмання вулицями містечка, шукаючи загубленої долі (.. з волі Єгови — казали її одновірці..), тепер веде свою майже щоденну розмову з доктором Іваном.

Вона на щось жаліється, піднімає тонкі долоні у погідне, соняшне небо, піднесений, горляний голос скаржиться світові, а тоді тихне, звернений у німому чеканні. Про що вони говорять? — не чути, але від спокійного, ласкавого голосу доктора Івана, Гіця заспокоюється, ворожо підняті угору долоні лагідно схрещуються, мов у колісці, на запалих грудях, і вони вже ідуть майже рівною ходою у напрямі ринкової площі. Гіці почування напняті у двох протилежних світах, — любові —, яку саме колише ніжно в раменах, і яку доктор Іван так добре розуміє, для якої він зупиниться на час у своєму зайнятому трудовому ході, і поклавши руку на худощаве плече, на час повертає її даремне блукання у роз'яснений розум давньої людини. Ненависть її належить докторові Сакові (якого теж Єгова створив!), і вже вкортці буде вигукувати під його канцелярйним вікном:

— Ду Ганеф! Ду лайдак! — аж начальний повітовий лікар Сак покличе єдиного у місті старого поліциста, щоб навести лад, але... Гіці уже там не буде. Вона, міцно стиснувши у долоні срібну, даровану доктором Іваном, монету, піде до склепу Лянґзама, купити нові черевички своїй дитині.

* *
*

Над великим написом "АПТЕКА" уже погашено вечірнє світло. Сільський віз високо вимощений сіном (для легшої дороги комусь, хто лежить загорнений у полотняне накриття), зупиняється в темряві. У світлі, що падає від вкритого зеленню ґанку, видно дзвінок на чорному, дротяному проводі, під ним малий, друкований напис, але вожатий фіри і так його не читає. На відгук дзвінка відкриває двері літній чоловік, вдягнений у білий сурдут.

МИРОСЛАВА ДРИМАЛИК-ШЕВЧИК

— Я щойно замкнув аптеку!! Чому так пізно? — питає невдоволено.. і доктор Козій так пізно вас прийняв?? — дивується.

— Та в день жнива.. коні зайняті, не було коли.., виправдується ґазда, ..а мой Парані щораз то гірше.. тут пан дохтір дали цидулку.. — незручно кладе дрібно записаний папір у простягнену долоню. Чоловік у білому читає, вагається довшу хвилину:

— Рецепта на лікарство.. але воно дороге, навіть дуже дороге.. чи маєте бодай чим заплатити?.

— ґазда обережно розв'язує полотняний вузол захований на грудях:

— Я — гроші маю.. —, заспокоює аптикаря, — своїх-мало, то правда, але решту пан дохтір дали!

Чекають довго і терпеливо. Параня лежить на м'якій, як "для пані" вистеленій постелі і дивиться у темне, вибите далекими зорями літнє небо. Вона знає зовсім певно, що тепер їй уже буде добре, що мудрий дохтір таки знайшов біду, яка так її під'їла, і що вона, як виздоровіє, сама привезе йому в дарунку свою найкращу білу курку.

* *
*

Хлопець з ясним конопляним волоссям і менший, чорнявий, несміливо сидять на низькій дерев'яній скрині в кухні пані аптекаревої. Вони зараз понесуть мамі обід у трьох принесених з собою глечиках. Мамі, вірніше — Марині, яка вже давно не виходить на Божий світ із своєї хати за рікою.

— ..Нині буде обід від аптекарської пані.. —, думає старший, — ..а зараз від учительки.. і ще від тої пані, що має склеп.. Бо так наказав пан дохтір! Мама мусять добре їсти, говорив, інакше — буде біда! Пан дохтір все знає, і правду казав, бо — мамі вже легше стало.

— ...А мама вже сідають.. і навіть нині встали! —, втішно хвалиться і аж хоче заглянути у глечик, — і їсти хочуть!

— ..І вже не кашляють тою червоною слиною, що колись! — не лишається позаду молодший брат, —.. пан дохтір були вчора, і позавчера.. і ще давніше.. —, малий губиться у такій важливій рахубі, але відважно рятує правду своїх слів:

— Вони мусять іти до нас аж за ріку.. то далеко, але — мама вже будуть здорові!

Обережно держать наповнені цілющим добром сірі глечики, старший — два, молодший — один, але двома малими руками і з увагою повертаються з міської дороги на стежку, що заведе їх до маминої хати за рікою.

* *
*

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В КУРІТИБІ

З приємністю відзначаємо, що цього року кількість учнів нашої школи значно збільшилася. Крім малолітніх дітей, що відвідують садочок, ще записалось до нашої школи багато підлітків та дорослих.

Садочок ведуть: учителька Анна Н. Ковалюк та її помічниця — Андрея Сидорак. В перших трьох класах учать учительки: Гануся Б. Мазепа з помічницею Одесою М. Волощук; Одарія Білоніцька з помічником Гіполітом Капланом; Анна Христина Пясецька з помічницею Клавдією Кухла. В 2-ій класі — учителькою є Мірка С. Волошин Ковалюк з помічником Павлом Фуссі. В 3-ій класі — учителькою є Євгенія Б. Мазепа.

Минулого року було організовано додатково дві класи для дорослих, яких навчає учитель К. Чорнобай. Між ними є пані українського походження, що вже вийшла на емеритуру і вирішили вивчати українську мову. З ними відвідують Суботню школу їхні діти та внуки.

Класу дорослих учнів, які закінчують другий рік навчання в школі вчить Ангеліна Чечко.

Деякі дорослі учні, через брак часу, не можуть відвідувати школу в суботу. Для них, у вівторок та п'ятницю, створений додатковий курс української мови. Цей курс веде наша директорка Суботньої школи — пані Євгенія Б. Мазепа.

В нашій Суботній школі, навчаються 139 учнів.

Докінчення: ДОКТОР ІВАН...

Передріздвяний день куриться морозним срібним пилом. Виковзаною саньми білою дорогою іде дівчинка в червоній, пухнастій шапочці і сильно держить тата за руку... І що з того, що ялинка вже майже вбрана.. — думає, — і що вона напевно дістане нові санчата.. і ще може й ляльку.. коли їй так болить!!"

Болить зуб, навиду білий, ніби — здоровий, такий, як зуб повинен би бути. Болить і вдень і вночі, аж серед цієї святочної метушні мама рішила, — треба до лікаря і ось вона тепер іде з татом до доктора Івана — рвати зуба!

Біла дорога здається закороткою (.а зуб—гейби менше болів?), навіть не кортить поковзатися на цій гладкій доріжці, що блистить льодом біля старих смерек у городі графині.. (графиня — справжня!), їй так лячно, так боїться цього незнаного, першого в житті — рвання зуба. Надиво швидко доходять до дверей білого наріжного дому, і — вже сидять, власливо, лиш вона сидить на чорній, "цератованій" кані, бо тато говорить з лікарем.

— Але ж очевидно.. — усміхається русявий із синіми очима доктор, — ..не журіться! Ні, — краще прошу не чекати, ідіть пройтися, а як вернете, уже буде по всьому.

При цій нагоді, хочу дещо сказати про нашу директорку — Євгенію Б. Мазепу.

Пані Євгенія походить зі свідомої української родини. Вона народилась в Бразилії, але з дитячих років працювала в Хліборобсько-Освітньому Союзі в м. Курітибі. Наложала до організації молоді та була членом фолкльорної групи. Вже дорослою, була вибрана головою Жіночої Організації при ХОСі. Від 1969 року вона очолює українську Суботню школу, а також є секретаркою в португальській мові, при Українсько-Бразилійському Клубі. Її ініціативу в роботі та працюватість треба подивляти. Молоденька Гануся, її одинока донечка, йде слідами своєї матері.

В березні та квітні цього року, пані Євгенія організувала курс писанок для учнів Суботньої школи. Її помічницями були: Мірна С. Волошин Ковалюк, Павло Марсіо Фуссі, Одарія Білоніцька, Гіполіто Каплан, Гануся Б. Мазепа, Одеса М. Волощук, Алдія Кудла, Єлвіра Кудла, Клавдія Кухла і Ана Христина Пясецька.

В курсі писання писанок взяли участь 98 учнів української Суботньої школи. П'ятого травня, цього року, учні Суботньої школи відсвяткували Великдень. Свято почалось о 3-ій годині пополудні. Крім учнів та батьків, було багато запрошених гостей. Акт посвячення пасок довершив о. А. Діткун. Після посвячення пасок діти розважались та співали. Потім

Вона доктора Івана добре знає і зовсім його не боїться, але... ці шафки із скляними дверима.. а там, щось лискучо незнайоме мовби наїжилося вороже...

— ...Буде дуже боліти? — насилу додає відваги власним словам і цупко держиться поруччя великого крісла. — Сині, такі дуже сині очі роз'яснюютьсь добрим, приязним усміхом і тепла долоня заспокоїливо кладеться на її дрібних плечах. Ця сама, незмінно приязна рука обняла її рамя на півсторіччя пізніше, у далекому, чужому місті...

— Нічого не бійся! Я так зроблю, що нічого боліти не буде.. А тепер, покажи горло! і нахиляється вперед.

Заплющивши очі, вона чує, як щось зимне морозить її уста, щось холодне із нудним запахом, а тоді — один сильний мов поштовх, мов якась сила на мить підносить її з крісла і... "коли ж це вже станеться??" — думає розпучливо.

— Подивися! — чує десь із віддалі знайомий голос, обережно відкриває одне око, і бачить перед собою зловлений у двох пальцях доктора (решта — зручно захована) лискучий, білий, буцімто здоровий, свій — перший вирваний зуб!! Така вдячна полегша пливе теплою хвилею по малому тілі, що хочеться їй і плакати, і радіти! І зовсім слушно, бо — це був найкраще вирваний зуб у цілому її житті.

*"Барвінок" виступає на 28-ім Фолкльорнім Фестивалі Етній Парани в Бразилії.
"Barvinok" performing at the 28th Folklore Festival in Parana, Brazil.*

школярі одержали премії за писанки. Пані Ірина Рибка подарувала на це свято, велику кількість дитячих іграшок та солодощів. Ці подарунки були використані як премії для наших малих і талановитих писанкарів-школярів. Діти написали 130 дуже гарних писанок. Після роздачі нагород, всі присутні в залі були запрошені на смачну пасхальну перекуску.

Кожної суботи, після закінчення лекцій, учні ідуть до великої залі ХОСу, де пані Євгенія Мазепа з помічницями-вчительками, учить дітей українських народніх танців. В цій не легкій праці, їй допомагають: Гануся Мазепа, Одеса М. Волощук, Павло Марсіо Фуссі, Гіполіто Каплан та Клавдія Кухла.

Минулого року, наші школярі-танцюристи виступили в муніципальному Курітибському театрі, Гваїра, де наша українська Громада відзначувала 1000-ліття Хрещення Руси-України. Цей виступ був, як завжди, дуже вдалий.

Вдячні глядачі нагороджували маленьких танцюристів гучними оплесками, дивлячись як вони маленькими ніжками так завзято виробляли складні викрутаси. Наші малі артисти давно відомі в Курітибі. Щороку, в жовтні місяці, тут святкують день Св. Франціска Асїсського, то їх завжди запрошують, щоб вони виступили з українськими танцями, на площі Ларго да Орденъ. Польська Місія (Консулят), щорічно відзначає день візиту Папи Івана Павла II-го. В парку, що носить його ім'я, в м. Курітибі, відбу-

ваються врочисті святкування, на які завжди запрошують наших школярів-танцюристів, де вони демонструють наші народні українські танці.

Часто чуємо закиди, що в Суботній школі бракує фахових вчительок з відповідним знанням української мови. Треба не забувати, що наші учительки та учні, — це бразилійці українського походження. Ми симо подивляти їх добру волю та великий ентузіазм, з яким вони працюють. Всі вони вчаться в бразилійських школах, а в суботу приходять до школи, щоб хоч трохи підучити тих, що ніколи української мови не знали і не чули, але хочуть хоч трохи навчитись мови їхніх предків. Ці молоденькі вчительки роблять величезну і корисну для нашого загалу роботу. Їх треба підтримати й допомогти. Як хто думає інакше, то він є незрячий. Якби ми чекали на фахові сили, яких дійсно бракує, то наша Суботня школа давно б перестала існувати. Якраз всім тим, що працюють під керівництвом пані Євгенії Мазепа, ми завдячуємо існування Суботньої школи.

Новозбудований будинок школи не вміщає всіх учнів. Ми знову розсіялись по вільних кімнатах Хліборобсько-Освітнього Союзу, і кожний влаштовується зі своїми учнями як може.

Маємо пляни, які стосуються нашої Суботньої школи, але про це я напишу наступного разу.

Курітиба, 28.06.1989 р.

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

VOL. XLVI

NOVEMBER 1989

Editor: Marta Baczynsky

ROSALIE POLCHE

NATIONAL COUNCIL OF WOMEN/USA ANNOUNCES ELECTION OF NEW OFFICERS

Voted in by acclamation, the National Council of Women/USA announced the names of its newly elected officers and executive committee members. Claire Friedland was elected President. She is currently a consultant to the book publishing industry and has had a career spanning several decades in the production end of the industry. Ms. Friedland is the recipient of the 1989 Women's National Book Association Award, and has represented women's interests in various organizations.

Dr. Martha Bohachevsky Chomiak was elected First Vice President. She also serves as a Vice President of the Ukrainian National Women's League of America and is the author of "Feminists Despite Themselves: Women in Ukrainian Community Life 1884-1939." Dr. Chomiak is a Professor of History at Manhattanville College, currently on loan to the National Endowment for the Humanities.

Other distinguished women serving as Vice Presidents include Jacquelyn Knight Gates, Dr. Marcella Maxwell and Mary Sawicki Power. Anna-Lou Van Buren assumed the position of Secretary, and Carmen A. Culpeper is Treasurer.

It is noted that Maria Savchak, President of the UNWLA, is a member of the NCW Board; representing the UNWLA Iryna Kurowyckyj, who was elected to the Executive Board, is a member of the Program Committee, as well as a member of the NCW International Hospitality Committee. Merrinelle Sullivan, Honorary President of NCW, made it known that at the Board of Directors meeting in May 1989, Betti H. Salzman was elected President Laureate of NCW/USA. The title was conferred upon Ms. Salzman in recognition of her many years of work chairing the NCW International Hospitality Committee.

In the summer of 1988, the National Council of Women celebrated its 100th anniversary in a round of ceremonies in Washington, D.C. and New York, which

Claire Friedland

included a reception hosted by the UNWLA at the National Press Building and was attended by hundreds of delegates of its affiliate, the International Council of Women.

The NCW is the oldest non-sectarian women's voluntary organization in America. It is instrumental not only in developing leadership for women in community and government affairs but as a charter member of the United Nations Non-Governmental Organizations, it also serves the cause of international communications and peace. The Ukrainian National Women's League of America is a member organization of the National Council of Women/USA since 1952.

OF UNIONS, THEIRS AND OURS:

THE FALL MUSING OF MARTHA BOHACHEVSKY CHOMIAK

The electrifying events in the Soviet Union, and especially in Ukraine, lead me to muse about weighty matters and those always bring me close to home.

What the current situation in Ukraine illustrates is the blatant inability of the regime, by using traditional centralized communist approaches, to deal with the economic, ecological, welfare, and health matters of the population. Our press, American as well as American-Ukrainian, writes with awe about the rapid growth of national consciousness in Ukraine and regales us with pictures of the blue and yellow flags joyfully waving in Kiev and in Lviv. Fine, my heart skips as do the hearts of all of us, and we all admit that even a year ago we would not have predicted this patriotic eruption. But — in this euphoria let us not forget that the blue and yellow flag stands for the needs of the Society in Ukraine. It stands for a system that is responsive to the needs of the community, it stands for democracy, and freedom from bureaucratic high-handedness and from decisions made from above, with no regard for the local population. It stands for that population, for the people of Ukraine.

It does not stand exclusively and only for the mythical "nationalism," that some of our journalists are discovering as they discover Ukraine. Ironic, is it not, that on these pages, where we have become accustomed to bemoaning the sad ignorance of the outside world about Ukraine, I should stress that nationalism, as conventionally understood by Americans, is not all there is to the developments in Ukraine. The people rally to the blue and yellow because they want their concerns heard. For decades they marched under the red banner, now they want to speak, and they need an alternative standard. The popular movement for restructuring in Ukraine, the *Rukh (Movement)*, *The Green World* ecological group, even *The Society for the Defense of the Ukrainian Language*, all of these are popular expressions of the concerns of the communities in Ukraine.

Ukraine speaks not abstractly and not symbolically. Its people express their concerns and their needs, and they symbolize their hopes in raising heretofore forbidden symbols — the flag, the trident, the cross.

Ukrainian women, overburdened with the double load of work outside the home and housework, have been largely silent in the movement. There has not even been a symbolic gesture of women's organization. A voice is raised here and there, but the women as a whole have little energy left for public activity. Irena Kalynets has organized the Society of the Myrrh Bringers, to work toward the legalization of the Ukrainian Catholic Church. And three years ago the formation of the Ukrainian National Council of Women of Ukraine was proclaimed in Kiev. It has shown no signs of life. Again, Ukrainian women defer their needs, for the needs of the whole community are so overwhelming.

That makes me muse about us, women in the United States with ties of sentiment and of symbols to Ukraine. Where do we stand, what do we do?

Obviously we continue in our work, and we use the increased opportunities of contact with Ukraine and visitors from Ukraine to pursue the goals of the golden rule that guides our work. But where do we stand as far as our own community is concerned? Do we have a voice? Are we being heard?

UNWLA began as a community organization and its real strength lies in community service. Throughout the USA our branches take part in community activities, our members fundraise, participate in ethnic festivals and political rallies, care for the aged and the young, provide fellowship for the lonely and food for the patriotic Ukrainian males. What we do not do is speak up. The old, the new and the newest waves of the Ukrainian diaspora have little real contact with each other except to argue about language. Meanwhile, the leaders of the Ukrainian Congress Committee cannot reconcile their differences with the Ukrainian Council, and the last thirty years of our Ukrainian political life in the United States is not reviewed except in bombastic proclamations.

Does that reflect us? Does that reflect our community? Is UNWLA apart from all this, above it all and beyond it all? Should we care? Or should we continue our dedicated service for the welfare of the community even if the community does not speak for us?

UNWLA has so much to offer beyond bake sales and embroidery. Our community and our fellows in Ukraine could learn the simple lesson that organizations are merely a reflection of their members, that real work is not what comes from the center but what emanates from the members. The branches are the life of the organization, and they reflect the vitality of the community.

The Ukrainian community in the USA needs to listen to its community, and we women, Ukrainian Americans and American Ukrainians, must speak out as members of the community. When are we living, a hundred years ago, when it was not seemly for women to speak? Community service is not merely charitable service, it also requires speaking out on issues of substance to the community, and having the community listen. For too long we have served the community, I think the time has long come for Ukrainian women in the United States to take a clear look at the Ukrainian community in the USA, and tell us what they see.

The Convention in Detroit will give us that opportunity. Let's use it.

Martha Bohachevsky Chomiak

THE ART OF LUDMYLA MESHKOVA

In 1982 an art exhibit was unveiled at the UNESCO building in Paris. The artist was Ludmyla Meshkova from Kiev, whose work depicts large, decorative, pictorial canvases. Her medium is ceramic tile perfected by modern methods with which the artist creates her own unique expressions while continuing the traditions of Ukrainian folk art. UNESCO's General Director commented: "We are happy to be able to sponsor an exhibit of Ludmyla's work, which testifies to her talent and high standard of technical expertise. The precision of the lines, the harmonious arrangement of colors, and the compositional variety are truly unique. Her work is permeated with a gentleness and tenderness that indicate deep understanding and great love of nature."

This note appeared in the exhibit's guest book: "This is like a brick contributed by a Ukrainian woman toward the edifice of world culture..." The exhibit was a great success. Upon being awarded First Prize in an international contest, Ludmyla executed a masterpiece measuring 55 square meters for the great hall of the UNESCO building. This ceramic work, composed of 4 thousand pieces of tile, took the artist 3 years to complete.

Людмила Мешкова. Декоративне панно (фрагмент, 1987 р.) в інтер'єрі будинку ЮНЕСКО в Парижі. Розпис на керамічній плитці. Мистець біля виконаного твору.

Ludmyla Meshkova. Decorative mural (fragment, 1987), in the UNESCO building in Paris. Painting on ceramic tiles. The artist near her work.

In 1987, Paris — the art capital of the world — again welcomes Ludmyla and during an official ceremony, this work is donated to the United Nations on behalf of the Ukrainian SSR.

"During the unveiling ceremony of the work in UNESCO's main hall, when I noticed amidst the numerous invited guests — noted French artists, representatives of various artistic styles and schools, I experienced what seemed to be the most emotional moments of my life ... many were moved to tears. The fruit of my work, encompassing three intense years, found a path into people's hearts. Later, when they attempted to

"interpret" my work, imagining either human beings, or the Galaxy, or the rustling of grasses and flowers, or my native Ukraine — I did not object. For it was my wish to transmit all my sentiments as an artist and as a woman which are deeply interwoven with concern for our planet's future. The theme of the work itself was this: "Earth, send the outpourings of peace and progress to other worlds in the Cosmos."

No doubt, the artist captured the heart of Paris and justly deserved its respect. After the exhibition and dedication, Meshkova returned to Ukraine and her native Poltava. Raised in Velyki Sorochyntsi, she recalls that "my father wrote poetry, composed music and painted. My grandfather embroidered. My eyes feasted upon the magical Poltava landscapes, my ears were enchanted by the sounds and whispers of the Ukrainian nights."

Ludmyla Meshkova studied the traditions of Ukrainian architecture and ceramics in Kiev. After graduating, she worked on several architectural and decorative ceramic projects in the city whose traditions in this particular artistic medium can be traced to the Kievan Rus' period. Delving into the artistic and cultural wealth of her Ukrainian heritage, the artist became especially fascinated by the tradition of decorative ceramics and thus found the impetus to her creativity.

An example of Meshkova's work which gives great continued pleasure to the people of Kiev, as well as to its visitors, is found in the city's "Khreshchatyk" metro station, whose walls are covered with decorative art. Exhibiting the warm tones of Ukrainian ornamentalism and synthesizing ancient techniques with current trends, the work creates an exquisite impression.

About her work, Meshkova says, "I am continually searching for new, decorative possibilities in ceramic art. At first, I strove to make it opaque, almost transparent, and very figurative — an image not of a corporeal ceramic wall, but of space. Such a wall, made of ceramic,

expands the space of the interior, the place.”

In 1978 during an exhibit in Moscow sponsored by the union of architects, Ludmyla Meshkova is honored as a National Artist of Ukraine.

The artist also created a cycle of portraits of contemporary artists. Excited by ceramic icons, she declared: “... I want to create an entire iconostasis. An icon painted on ceramic not only produces beautiful half-tones; it becomes permanent due to the nature of the material!”

In 1980, Meshkova was honored in Tbilisi, the capital of Georgia, where the Artists' Union sponsored her exhibit. Upon viewing his portrait, the Patriarch of the Georgian Orthodox Church said: “The artist is inspired from above. May the Lord bless you. You have painted not my image, but your own soul. But I will try to live up to the image you see.”

Perhaps the entire range of the artist's wealth of expression is captured in her cycle “Ukrainian Flowers.” In its images and coloration, the work projects a strong sensitivity to those Ukrainian traditions that are near to the heart and true to the soul.

Meshkova describes her work as an evolutionary process. She says, that as she undergoes changes on the personal level, so too her art reflects those changes, expressing a new slant or dimension of the eternal — earth, sky, water, fire. “These are constant, which is why the ceramic medium is so appropriate to depict them. Each is eternal.” The artist loves to use pure colors — red, white, black — and utilizes them in 30 abstract ceramic exhibits.

In 1989 Ludmyla Meshkova visited New York as a representative in a world peace conference. As a guest at the Ukrainian Museum, she lectured about ceramic art and delighted the audience with a slide presentation of her work.

But it is disturbing that an artist of the caliber of Ludmyla Meshkova, who has captured the hearts of many around the world, has not had her work exhibited in a single exhibition in her native Ukraine, nor has anything there been published about her art.

Iryna Chaban

(This article is a loose translation from Ukrainian.)

ПОЯВИЛАСЯ ЗБІРКА ПРАЦЬ ПРО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО

Канадський інститут українських студій з приємністю повідомляє про появу книги п.з. *Morality and Reality: The Life and Times of Andrei Sheptyts'kyi* (Мораль і дійсність. Життя й доба Андрея Шептицького) за редакцією Павла Магочого, професора Катедри українознавства Торонтського університету, при допомозі Андрія Кравчука з Оттавського університету. Андрей Шептицький (1865-1944), який понад сорок років був митрополитом-архієпископом греко-католицької церкви в Галичині, був велетенською постаттю України ХХ століття. У книзі зібрано есеї 21 спеціаліста, в яких уперше всесторонньо досліджено митрополита Андрея як владика церкви, богослова, екуменіста, національного провідника й філантропа. Есеї зібрано в такі розділи: “Шептицький і політика”, “Шептицький під час Другої світової війни”, “Шептицький і релігія”, “Шептицький і суспільство”, “Шептицький і католики східного обряду закордоном” та “Шептицькіяна”. В книзі подано хронологію його життя, понад 50 фотографій, три генеалогічні таблиці й дві карти. До книги написав передмову відомий американський історик церкви Ярослав Пелікан. Авторами есею є, м.ін., такі відомі спеціалісти як Петро Біланюк, Вольфдїтер Біль, Богдан Боцюрків, Богдан Будурович, Атанасій Пекар, Віктор Поспішил, Богдан Процько, Шімон Редліх, Ришард Тожецький, Іван-Павло Химка та Гансякко Штеле.

Книга *Morality and Reality* має 509 сторінок і її можна набути тільки в полотняній оправі за 44,95 дол. у таких фірмах:

CANADA
Richard Jones & Associates
10722-124 Street
Edmonton, Alberta
T5M 0H1

EUROPE
Orbis Books (London) Ltd.
66 Kenway Road
London SW5 ORD
England

USA
Ukrainian Academic Press
6931 South Yosemite St.
Englewood, CO 80112

STUDY OF METROPOLITAN ANDREI SHEPTYTS'KYI PUBLISHED

The Canadian Institute of Ukrainian Studies is pleased to announce the publication of *Morality and Reality: The Life and Times of Andrei Sheptyts'kyi*, edited by Professor Paul R. Magocsi, Chair of Ukrainian Studies at the University of Toronto, with the assistance of Andrii Krawchuk of the University of Ottawa. Andrei Sheptyts'kyi (1865-1944), who served for more than four decades as Metropolitan-Archbishop of the Greek Catholic Church in Galicia, was a towering figure in twentieth-century Ukrainian life. This collection of essays by 21 scholars offers the first comprehensive examination of Metropolitan Sheptyts'kyi as church hierarch, theologian, ecumenist, national leader, and philanthropist. The essays are grouped in the following sections: “Sheptyts'kyi and Politics”, “Sheptyts'kyi during World War II”, “Sheptyts'kyi and Religion”, “Sheptyts'kyi and Society”, “Sheptyts'kyi and Eastern-Rite Catholics Abroad”, and “Sheptyts'kyi Studies”. Also included are a chronology of his life, more than 50 photographs, three genealogical charts, and two maps. The introduction to the volume was written by the leading American church historian Jaroslav Pelikan. Among the contributors are such well-known specialists as Wolfdieter Bihl, Petro B. T. Bilaniuk, Bohdan R. Bociurkiw, Bohdan Budurowycz, John-Paul Himka, Athanasius B. Pekár, Victor J. Pospishil, Bohdan B. Procko, Shimon Redlich, Hansjakob Stehle, and Ryszard Torzecki.

Morality and Reality, 509 pages in length, is available in cloth only at \$44.95 from the institute's distributors:

ДИТИНСТВО — ЦЕ ДЗЕРКАЛО НАШОЇ ДУШІ

Які правдиві слова української народної приповідки: "Нагинай галузку поки молода". За Горбачовської перебудови у Советському Союзі український нарід на Україні старається відновити свою мову та надати їй державницький статус. Після п'ятдесятлітнього руїнництва українці взялися за відбудову по Україні українського шкільництва, української культури, свідомости тощо. Тут, на поселеннях в Америці українцям ніхто нічого не забороняє. Примірників є достатньо, умовини є прекрасні, а наші українські школи, на превеликий жаль, маліють. Чия це вина? Очевидно наша. Наші вигоди та наша байдужність застановитися над пошаною самих до себе. Ми маємо бути прикладом для наших дітей. Ми мусимо показати нашим дітям, що нам є важне й дорогоцінне, але не тільки на словах, а на ділі, праці й самопосвяті.

"Зайчик приніс писанку". Діти вивчають великодні звичаї. Зліва направо — Андрєа Галів, Наталія Ониськів, Стефан Волощук, Микола Олдс, Олесь Готра і учителька Оксана Федорович.

"Bunny brought a pysanka." Children learning the Ukrainian Easter tradition.

Коли кожна дитина вступає у суспільство, ці перші кроки є дуже важливі для її розвитку, свідомости та самовартости. Коли записуємо дітей до всяких англомовних світличок, ми радіємо їхніми успіхами, надбанням знання, знайомством їхнього оточення. В цей самий час ми повинні дати відчуття дітям таку саму важливість і вартість українського шкільництва та українського оточення. Коли наші діти почнуть ходити в той самий час як до української світлички, так і до англомовної, то вони відчують і зрозуміють, що обидві школи є на тому самому рівні й однаково варті пошани.

Перед приходом св. Миколая. Попереду Юлія Ковік. Зліва — Захар Олдс, Стефан Стахів, Микола Олдс. Діти танцюють до співу "Сипле сніг" перед приходом св. Миколая (самі робили панцюожку).

Before the arrival of St. Nicholas.

На кінець року діти одержують свідоцтва. (Всі дістають відмінно, це для них заохота до праці і самопевности). Зліва: учителька Оксана Федорович; учні: Олесь Готра, Микола Олдс, Наталія Ониськів, Стефан Волощук. Немає на світлині Андрєа Галів і опікунки світлички від 53-го Відділу СУА Олі Іваницької.

Children recieving certificates at the end of the year. (Everyone gets an excellent grade which encourages hard work and self confidence).

Із самого початку треба показати дітям рівноправну вартість і цінність обох шкіл. Коли так будемо трактувати справи нашої української школи, нашої мови — наші діти не вважатимуть, що це зайвий додаток до англійської школи.

Із мого спостереження я зауважила, що коли трирічну (чи старшу) дитину приводять до української світлички, а вона не була ще в ніякій школі, або коли у той самий час учачає до двох світличок, української і англомовної, тоді немає ніяких проблем. Діти радо говорять по-українському а коли їх поправляти, то повторяють українською мовою. Такі

діти дуже нормально пристосовуються до двох систем.

Але якщо дитина спершу ходить до англомовної, а щойно рік чи два пізніше до української світлички, то ці діти нерado розмовляють по українському й думають, що їх зайво возять у суботу й вони тратять час для телевізії. Якщо нам залежить на успішному вихованні наших дітей, щоб вони засвоїли українську мову, культуру, нашу спадщину, та щоб вони включилися в ряди нашої громади, то не жаліймо часу й труду і привозім наших дітей до свого середовища, до українських шкіл. Від малечку треба пояснити їм вартість знання двох мов, що вони дістануть більший світогляд як їхні ровесники в англомовних школах, що їм все буде легше, будуть черпа-

ти більше знання із обох шкіл і тим самим будуть мудріші, самопевні й щасливі. Наші діти стануть цінними, вартісними горожанами Америки, займуть важні становища і також стануть в ряди української громади. З широким знанням та світоглядом такі діти будуть почувати себе вартісними, культурними одиницями у світі. Теперішній технологічний світ саме потребує таких людей.

Дорогі батьки! Записуйте своїх дітей і до української світлички, то нашому роду не буде переводу!

ОКСАНА ФЕДОРОВИЧ,
вчителька світлички 53-го Від. СУА
ім. С. Крушельницької у Воррен, Міш., Дітройті
при школі українознавства.

Далеко, далеко, в чарівному лісі, де висока трава та пахучі квіти, внизу між грибками жила собі сім'я добродушків: батько, мати та їх синок. Життя їх було щасливе, без турбот.

Однак, одного разу добродушок запитав своїх батьків, де є найкраще місце в світі. Вони довго думали і рішили, що їх синок мусить сам віднайти відповідь на це питання.

Попрощавшись, добродушок мандрує глибоким лісом. Він зустрічає різних, предивних звірів, і всіх питається куди дорога до найкращого місця. Проте, ніхто не може йому допомогти.

Добродушок іде глибше і глибше в таємничий ліс. Але тепер він вже не є сам. Над ним кружляє недобрий яструб. Цього лихого птаха малому добродушкови суджено зустріти віч-на-віч, бо в ударі із ним наш герой віднайде, врешті, відповідь на своє наполегливе питання.

До багатих українських традицій належить розповідати дітям прегарні казки про чарівні царства чи далекі, екзотичні країни. Ці казки розповідає звичайно бабуня своїм внукам, і в цей спосіб оповідання передаються з роду в рід.

Казку "Найкраще місце в світі", створено Мартою Савицькою, поставлено її шкількою "Музичне Дошкілля". Ця музична адаптація — це перша професійна, ігрова, повнометражна, українська відео — продукція в Америці.

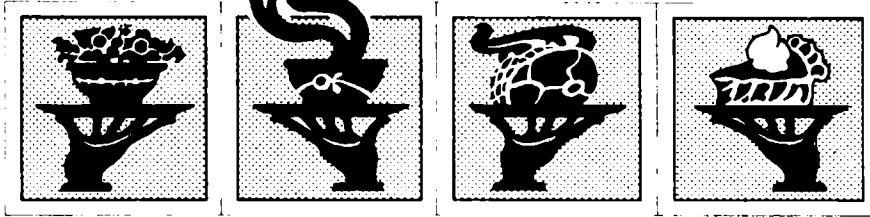
Фільмова компанія цієї продукції була під проводом досвідчених, нагороджених фільмарів. Ця музична казка захопить дітей різного віку і теж принесе їм важливу науку життя.

Частина прибутку із цієї відеострічки буде передана на потреби українських сиріт в Південній Америці.

Ms. Marta Sawycky, Pre-School Music Workshop, Inc.
P.O. Box 375, Cranford, NJ 07016 U.S.A.

наше харчування

ХРИСТЯ НАВРОЦЬКА

Кажуть, що є іронія судьби: під час війни здорові люди могли їсти все, але багато чого не можна було дістати, а тепер все є, що тільки забagnetься, але не можна їсти, бо як не холестероль то улькус.

Переглядаючи давні записки, натрапила я на воєнні приписи і побачила, що вони можуть бути дуже придатні, бо вимагають мало товщу і цукру.

ТОРТИК З МАННОЮ КАШОЮ

- 1 яйце
- 1/2 горнятка цукру
- 6 ложок молока
- 1 повна ложка масла або маргарини
- 3/4 горнятка борошна (муки)
- 3/4 горнятка манної каші (wheat farina)
- 1 1/2 ложечки порошку до печення

Вбити жовток з молоком і цукром, щоб пінилося, поволі додавати стоплений і прохолоджений товщ і вбивати даліше. До того всипати по ложці манну кашу і борошно, перемішане з порошком до печення. Тісто має бути доволі вільне так як на бабу. Влити до натовщеної 8-інчової тортівниці і пекти при 350° — 30 хвилин, щоб зрум'янилося.

Спечений тортик посмарувати тугою піною з одного білка і посипати цукром з цинамоном і вкласти ще на 5-8 хвилин до печі, щоб зрум'янилося.

ВОЄННІ МАКАРОНИКИ

- 1 1/2 горнятка вівсяних платків (rolled oat)
- 2 унції ліскових, змелених горіхів
- 3/4 горнятка цукру
- 2 яйця
- 2 ложки масла або маргарини
- сік з 1/2 цитрини
- 3/4 ложечки порошку до печення

Стопити 1 ложку товщу і на ньому зрум'янити вівсяні платки. Жовтки втерти з цукром з рештою товщу і порошком до печення. Додати сік з цитрини і вбиту піну з білків. Добре змішати і накладати ложечкою галки на намащений лист (бляху) до печення.

Пекти при температурі 350° 15-20 хвилин.

ТІСТЕЧКА "СПЕКУЛЯТІОС"

- 2 горнятка борошна
- 3/4 горнятка цукру
- 3 ложки масла або маргарини
- 2 унції мелених волоських горіхів
- 1 яйце
- 3 ложки маслянки
- по 1/4 ложечки цинамону і мускатного горіха (nutmeg)
- 1 ложечка порошку до печення

Борошно розробити з товщем вживаючи ножа, додаючи решту складників і замісити тісто, як на вареники. Розкачати і вирізувати різної форми тістечка, Пекти при температурі 350°, 15-20 хвилин, щоб зрум'янилося.

НЕЗАВИВАНІЙ СТРУДЕЛЬ (apfelschlange)

- 1 1/4 горнятка борошна
- 2 ложки масла або маргарини
- 1 жовток
- 1 ложка оцту
- 1/2 горнятка цукру
- на кінець ножа соди до печення
- 2 ложки сметани, молока або води
- 10 горняток дрібно нарізаних яблук
- 1/2 горнятка борошна
- 1 горнятко цукру
- 1 ложечка цинамону
- 1/2 ложечка мускатного горіха (nutmeg)
- 1 білок до смарування
- можна дати родзинки.

Замісити тісто з перших 7 складників. Як загусте, додати плину. Залишити на 1 годину прикрите мискою. Поділити на 2 частини і розкачати тонко в прямокутники.

Яблука змішані з усіма складника-

ми накладати посередині і тісто складати з обох сторін разом і добре зліпити. Оба вузькі кінці теж дуже добре зліпити.

Оба "струдлі" покласти на лист і посмарувати білком.

Пекти при температурі 400-425°, щоб гарно зрум'янилося (35-40 хвилин).

подавати тепле нарізане в куски і посипати цукровою мучкою.

ТІСТЕЧКА НА ЯЛИНКУ

- 2 повні ложки масла або маргарини
- 1/2 горнятка цукру
- 2 яйця
- 2 горнятка борошна
- 1 порошок до печення [2 ложечки]
- 2 ложки молока

Товщ добре розтерти електричною мішалкою, додати цукор, яйця і молоко і даліше втирати. На кінець додати борошно змішане з порошком до печення і замісити тісто. Розкачувати тонко, вирізувати формочками тістечка, вирізувати по середині дірку, щоб можна було вішати на ялинку. Смарувати розколоченим яйцем (додатковим) і посипати кольоровим цукром. Пекти в печі нагрітій до 350°, щоб зрум'янилося (15-20 хвилин).

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

11-го березня 1989 р. 33-й Відділ СУА в Клівленді зазнав великої втрати. Відійшла від них у кращий світ одна з провідних членок **Ольга Городиська**, довголітня голова Відділу, енергійна й працьовита. Була також головою Окружної Управи. Після парастасу в похороннім заведенні прощала її зворушливими словами голова Відділу Іванна Шкарупа. Вона разом із заступницею голови, Іриною Кашубинською, вложила покійній в домовину грудку землі з могили Лесі Українки, патронки 33-го Відділу. На цвинтар св. Петра і Павла відправили покійну численні союзанки та громадянки Клівленду. На тризні прощала її почесна голова СУА, заступниця голови 33-го Відділу, Ірина Кашубинська.

Слово на тризні по бл. п. Ользі Городиській

Сьогодні відправили ми до вічного життя, де нема ні смутку ні печалі, Дорогу, всіми шановану, бл.п. Ольгу Городиську. Рідшають ряди Могіканів СУА. Хоч як тяжко, мусимо з тим погодитися. Часто застановляюся, чому ті, які співпрацюють у тісному гурті, про себе так мало знають. Я дійшла до переконання, що це є виявом великої пошани до особистого життя людини. Співпраця і творча дія, ідеї в'яжуть у тісну одиницю і відповідальність. Шукаємо у других того, що потрібне до співпраці: довір'я, зрозуміння, приязнь, знання, виміна думок і це зроджує щиросердечну спільноту. Добре, коли між членами організації є тісне співжиття, яке в потребі заступить декому брак родинного тепла чи поради. Для мене бл.п. Покійна була тою, з якою співпраця затіснилася так, що не було труднощів коли

йшлося про добро справи загальної чи особистої. Бл.п. Оля зуміла посунути границю праці товариства в глибину особистого життя членки. Вона знала, кого що болить, кому що потрібно і як допомогти. В часі довголітнього головства, вона стала немов опікункою і членство відчувало певність-безпеку. Зверталася з довір'ям, як до мами чи сестри за порадами.

Народилася Покійна у Львові на Знесінні в родині інж. будови залізних доріг Петра і Марії Лунів, як наймолодша серед чотирьох братів і найстаршої сестри Ірини, заміжжю Ломаґа. Закінчивши середню освіту включається у громадське життя. Працює в читальні "Просвіта", виступає в аматорському гуртку, з групою у народних строях ходить колядувати на Рідну Школу, стає членкою Союзу Українок. Як говорила бл.п. І. Скоплякова, панна Лунівна була знана львівській громаді. В 1930 р. вінчається Покійна з магістром фармації Іваном Городиським, в якому знайшла доброго, щирого подруга і з ним прожила в гармонії 50 літ. Бог благословить їх дітьми Дадою Козбур і інж. Зоряном.

Під час другої світової війни, коли була потреба, не вагалася мимо великої небезпеки для родини, віддавати дім для користування генералові Чупринці — Романові Шухевичові для УПА.

У завірюсі війни, з маленькими дітьми, родина переїздить через Німеччину — табори Діссенгофен і Ділінґен до Америки. В Клівленді зі заснованням 33-го Відділу СУА бл.п. Покійна стає його членкою і скоро завдяки вмільностям і особистості вибивається на чоловіче місце. Як довголітня голова Відділу, дає багато нового-позитивного. Дні Матері з листами — побажань синів і доньок студентів далеко від дому, які зуміла одержати на час навіть із-за океану. Мимо нелегкої праці життя котар, провадила взірцево дім і завжди мала час на нові почини, які плянувала і виконувала з надзвичайною послідовністю. Висилка святочних пачок воякам — українцям американської армії у В'єтнамі чи за океаном і т.п. створювали завжди зворушливу атмосферу співжиття. Робила все, що було в її силі, щоби Відділ поставити на висоті завдань. Членки шанували і любили свою голову і відзначували день її патронки св. Ольги. Пригадую один особливий милий день на Саратога вулиці.

На пості голови Округу організує місячні радіо-програми з великим вкладом праці протягом кількох літ. Розвиває акцію "Діти дітям" у висліді чого був величавий Концерт Молодечих організацій і шкіл. Ідею ту перебрало і продовжує УЗО для щорічних Концертів "Молодь Шевченкові". Покійна брала активну участь в Управі УЗО, де за громадську виробленість і здорову думку мала пошану і признання. Бл.п. Покійна була одною з тих, які загорнули прірву, що довгі роки була між Українськими Церквами в Клівленді.

За віддану і корисну працю для СУА і української спільноти одержала золоту відзнаку у 50-ліття СУА, а минулого року на Окружному З'їзді була наділена почесним членством Округу.

Бл.п. Покійна була жертвенною на громадські і церковні цілі. З мужем стала фундаторкою частини фронтової мозаїки собору св. Йосафата. Повна християнських чеснот, зуміла болюче діткнення й найбільшому горю життя, прийняти і перенести спокійно.

Ми повинні бути горді та дякувати Провидінню, що дало нам таку провідницю для наслідування. У формуванні світогляду і особовості бл.п. Покійної Олі велика заслуга її батьків. Батько, в молодому віці дитині міста, старався дати змогу пізнати село, та полюбити звичаї нашого народу. Мама мала вплив на духове вироблення у напрямі прямо-лінійності, оборони правди, шляхетності, вироблення власної здорової думки, та відваги не тільки її висловлювати, але також піднімати дію для добра української справи на Славу Божу.

Відійшла від нас велика жінка-українка, примірна християнка — любяча мама Дади, Дарці, Нестора і Зорка, бабуня зі золотим серцем для внуків і правнуків. Такою залишиться у нашій пам'яті назавжди.

Ірина Марія Кашубинська

Клівленд, 18 березня 1989 р.

Просимо при пожертвах на різні цілі, некрологах, дописах, підписах під світлина подавати прізвища **ЧІТКО, ДРУКОВАНИМ ШРИФТОМ.** При пожертвах і підписах конечно по-українському.

12 травня 1989 року відійшла у Вічність членка 64-го Відділу та його Управи бл.п. **Марія Береза.** На Панахиді прощала Покійну Галина Кіляр, а на похоронах Марія Савицька тими словами:

"Припав мені нині сумний привілеї прощати від 64 Відділу СУА в дорогу до Вічності нашу Дорогу Пані Марійку.

Прикро, що нас так мало тут, хоч Ви ділили з нами довгі роки праці для організації, але наш круг корчиться, меншає і не завжди можемо зробити те, що повинні.

Та в обличі смерті менше важне те, хто і кількі нас є, а те, як будемо зберігати пам'ять про Вас і чи згадуватимемо Вас у наших молитвах — бо тільки це є сьогодні на потребу...

А згадуватимемо Вас тепло, Ваше дружнє, товариське ставлення до нас, подруг, Вашу обов'язковість і солідність як членки Відділу і довголітньої членки Управи, та Вашу виїмкову скромність у виконванні праці. Ви ніколи не чекали похвал і признання, але і ніколи не відмовилися допомогти, як була потреба.

Відпочивайте в спокою по трудах і хрестах життя при боці Вашого Дорогого Мужа. Нехай Всевишній обдарує Вас вічним щастям, а Ваша родина, Ваші чудові внуки і ми, членки Відділу, зберігатимемо пам'ять про Вас "з роду в рід".

Вічна Пам'ять

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НАШОГО ЖИТТЯ", МЕДИЧНИЙ ФОНД, СУСПІЛЬНУ ОПІКУ

В світлу пам'ять бл.п. **Антонини Восьної де Лук Княгиницької** матері голови СУА пані Марії Савчак пересилаємо 50.00 дол. на Прес. Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо щире співчуття,

Окружна Управа СУА в Чикаго

Замість квітів на могилу бл.п. **Антонини Восьної**, матері голови СУА п. Марії Савчак — пересилаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а п. Марії з родиною висловлюємо щирі співчуття,

54-ий Відділ СУА, Вільмінгтон, Дел.

В пам'ять покійного **Івана Гумовського**, брата нашої членки Домініки Керницької і чоловіка бувшої членки Марії Гумовської, складаємо 20.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Шановній родині висловлюємо глибоке співчуття,

Управа і членки 82-го Відділу СУА, Нью-Йорк.

Замість квітів на могилу мгр. **Александри Яців**, складаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині покійної висловлюємо наші щирі співчуття,

89-ий Відділ СУА в Кергонксон, Н.Й.

Замість квітів на свіжу могилу бл.п. **Ольги Маселко**, складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Мужеві Романові Маселко та доні Оксані висловлюємо глибокі співчуття,

Управа і членки 99-го Відділу СУА, Вотервільт, Н.Й.

Замість квітів на свіжу могилу п. **Антонини Восьної**, мами п. Марії Савчак складаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд Журналу "Наше Життя",

104-ий Відділ СУА, Н.Й.

Замість квітів на могилу бл.п. **Володимира Ренера**, на Пресовий Фонд "Нашого Життя" складаємо 50.00 дол. Родині покійного висловлюємо щирі співчуття,

Орест і Оксана Бедрії.

У пам'ять **Марії Козак**, складаємо замість квітів 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя",

Ольга і Ярослав Заремби

В пам'ять нашого дорогого мужа і батька **Романа Яцкова**, який відійшов у вічність 15 грудня 1974 року, складаємо на Пресовий Фонд "Нашого Життя" 25.00 дол.,

Володимира Яців і діти.

Замість квітів на свіжу могилу дорогої бл.п. **Михайлини Середохи**, складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя",

Евгенія Федак

В пам'ять бл.п. мгр **Михайла Шимоняка**, улюбленого нашого внука складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя",

Юлія і Омелян Логуші.

Докінчення на обкладинці

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ПОЖЕРТВИ НА ТРИВАЛІ ФОНДИ

На Тривалий Фонд ім. інж. Євгена і Ірени Мельників зложено 500.00 дол.,

Інж. Євген і Ірена Мельники

В 10-ту річницю передчасної смерті дочки і сестри Христини Оленської, і в 5-ту річницю смерті чоловіка і батька, сл.п. Івана Оленського, складають 500.00 дол. на **Тривалий Фонд Оленських,**

Марія Оленська і Володимир Петришин.

ПОЖЕРТВИ НА БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

по 1,000.00 дол. — Нешинал Вестмінстер Банк в доповненню пожертви Олега і Христини Декайло; 66-ий Відділ СУА, в Нью Гейвен, знову влаштував 1-го жовтня "обід", з якого дохід був призначений на Будівельний Фонд Українського Музею;

500.00 дол. — Мерріл Линч, в доповненню пожертви Марка Букачевського;

по 250.00 дол. — Михайло Панченко, Лев і Стефанія Семущаки, Морган Гаранті Траст Комп., в доповненню пожертви Володимира Палуги, Марко і д-р Аріядна Бах.

125.00 дол. — АТ і Т в доповненню пожертви Л.М. Олесницького — **25.00 дол.**, і Романа Ковальчука — **100.00 дол.**

по 100.00 дол. — Олена Одежинська, Чужак і Трубин, Іван і Наталія Головинські, д-р Осип Данко;

40.60 дол. — Роман і Іванна Боднаруки;

по 25.00 дол. — д-р Юрій Свищук, Е. І. Прокопович, Августин і Алла Юзьв'яки, Барбара Таш, Валентина Юрченко, Софія Михайлишин, Віра Коваленко, Роза Воробель, Людмила Почтар;

10.00 дол. — Константин Котило.

ПОЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

1,000.00 дол. — д-р Зенон і Надія Матківські;

по 500.00 дол. — Дарія Витанович на фонд закупу потрібних частин до колекції, Оксана Пристайко;

200.00 дол. — 47-ий Відділ СУА,

по 100.00 дол. — Микола і Ірена Шпетко, Церковний хор "Славута" в Чикаго як зворот за винагороду за спів в час св. Літургії на "День Союзянки";

50.00 дол. — Ігор і Віра Вальницькі;

40.00 дол. — Василь і Анна Натина;

35.00 дол. — Володимир Бусяк;

по 25.00 дол. — Стефанія Гутович, Катерина Гренлав, Неоніла Тершаковець, Вікторія Вакуловська, Остап і Богданна Винники;

20.00 дол. — Софія Серафим;

10.00 дол. — Володимира Михайлів;

2.00 дол. — Я. Гладун;

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

У світлу пам'ять **бл.п. Олександра Іллюка** складаю на Будівельний Фонд Українського Музею 1,000.00 дол. **Зіна Іллюк.**

В пам'ять **бл.п. Ольги Магдій**, на Будівельний Фонд Українського Музею зложили:

100.00 дол. — Олена Харамбура (сестра покійної); **50.00 дол.** — Анна і Микола Єйна (сестринка з мужем); **по 20.00 дол.** — Катя Кузилак, Христия і Богдан Венгльовські; **по 10.00 дол.** — Стефа і Петро Біжок, Іванка і Борис Губка, Марія Холевчук, Марія Векіо, Зоя і Микола Литвинець, Лідія і Богдан Хом'як, Анна Капітан, Іванка Мартинець, Ірина Руснак, Анастасія Смеречинська, Анна Сохоцька, Стефанія Телега, Марія Залітач; **по 5.00 дол.** — Марія Вергун, Ірина Гафткович, Наталія Гуран, Марія Джус, Марія Крамарчук, Стефанія Маньківська, Мирослава Приймак, Михайлина Пилипець, Ірина Семанюк, Ірина Шмігель, та складають щирі співчуття сестрі покійної Олені Харамбурі з родиною.

У світлу пам'ять моєї невіджалуваної мами **бл.п. Евфрозини з Осадців Петровської**, в 15-ту річницю її смерті складаю 1,000.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею, **Т. і Ольга Зазуля.**

Замість квітів на могилу дорогої **Іванки Боб'як** на Будівельний Фонд Українського Музею 25.00 дол. складають, **Остап і Слава Олесницькі.**

Замість квітів на свіжу могилу д-р Марії Кознарської, на Будівельний Фонд Українського Музею зложили 50.00 дол. **Дарія і Михайло Песіви.**

Замість квітів в пам'ять бл.п. **д-р Марії Кознарської**, складаю 50.00 дол. на Український Музей, д-р **Олександр Гудзяк.**

В пам'ять **св.п. Марії Роговської** складаю 10.00 дол. на Український Музей, **Елсі Вітакер.**

На свіжу могилу мого мужа, **бл.п. Володимира Реннера** і у 12-ту річницю смерті улюбленого сина **Юрія**, складаю на Музей 100.00 дол. — **Емілія Реннер.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Іванки Ярош Боб'як**, найдорожчої дружини інж. Романа, мого шкільного товариша з Бережанської гімназії, в пам'ять покійної жертвую 25.00 дол. на потреби Українського Музею в Нью-Йорку, а горем прибитому колезі Романові і Родині складаю щирі вислови найглибшого співчуття, **Михайло Клецор з родиною, Равдон, Квебек, Канада.**

Замість квітів на свіжу могилу незабутньої членки 89-го Відділу СУА в Кергонксоні **бл.п. Іванки Боб'як, жертували на Український Музей:**

100.00 дол. — Марія, Оксана і Ярослав Івасютини; **по 50.00 дол.** — Марія і Осип Морози, Марія і Володимир Яроші, Ольга і Ярослав Чипаки, Українська Школа в Йонкерсі; **30.00 дол.** — Марія і Ярослав Січинські; **по 25.00 дол.** —

Докінчення на ст. 36

МИКОЛА ЩЕРБАК

ЛИСТОПАД

В ті дні, коли поникле віття
Схиляв додолу тихий сад,
Війнув у вічі лихоліттю,
Неначе буря, Листопад

А в світлий ранок війська лави,
Мов стрепенули княжий Львів,
і прапор рідної Держави
Блакитно-соняшно зацвів...

Диміла, наче ватра, осінь,
Земля рясніла, ніби сад...
Той стяг в серцях цвіте і досі
І з шумом віє Листопад.

ІВАН КЕРНИЦЬКИЙ

ВОЯЦЬКИЙ ФОТОАЛЬБОМ

Улянка любить часто приглядатися фотографіям, що зібрані у великому, родинному альбомі. Він лежить, прекрасно оправлений, на столику в вітальні.

Особливо цікавлять її знімки з Рідного Краю. Як закопається між ці фотографії, то вже її питанням немає кінця.

— Мамо, а це Львів?

— Так, дитинко, — відповідає мати, — це наш Львів. Твоє родинне місто. Ось, вулиця і дім, у якому ми жили п'ятнадцять років... А там далі, бачиш Високий Замок?

— Де ж той замок? Я бачу тільки гору.

— Отож на тій горі стояв колись давно укріплений замок, а в ньому жив український князь, що був володарем міста і всього князівства.

— Ага! А це мій дідо такий вояк!

— Так, твій дідо був старшиною Української Галицької Армії, УГА, і в листопаді 1918 року воював з поляками за наше місто... Тут він і стоїть з іншими старшинами під Народним Домом.

— А яка на ньому уніформа? Українська?

— Ні, австрійська. Тоді ще наше військо не мало своїх одностроїв і носило чужі.

— А дядько Микола має українську?

— Так, дядько Микола був Січовий Стрілець і бився за столицю України, золотoverхий Київ.

— Він має таку шапку, як козаки носили?

— Так, бо ми всі козацького роду...

В альбомі були ще фотографії інших вояків: ось Улянин тато і два молодші дядьки, Василь і Тарас, в одностроях Української Дивізії. Всі три росли, стрункі; однострої на них новенькі, з доброго сукна, дуже їм до лиця. Улянка дуже любить ці знімки, особливо ж батькову, бо вона — з усіх найкраща!

Та Улянка завжди дивувалася, як дивилася на фото дядька Остапа, наймолодшого маминого брата, який не поїхав на еміграцію, а залишився дома. Вона не раз чула, як у хаті говорили, що нібито й дядько Остап служив у якійсь армії, але чому ж тоді він так не по-вояцькому одягнений?.. Замість гарного, блискучого однострою з відзнаками, на ньому зношена цивільна одежа, великі чоботи і кашкет на голові, а озброєний тільки великою пістолею...

Улянка просила раз батька, щоб пояснив їй, чому дядько Остап так одягнений.

Батько пояснив їй загадку:

— Донечко моя, — сказав, — хоч на дядькові Остапові неволяцька одежа, але він найкращий вояк з нас усіх... Він боєць Української Повстанської Армії (УПА).

ПРОЩАННЯ З ЖУРАВЛЯМИ

Журавлики-журавлі

Роляник

Закурликали в імлі:

"Кру-кру" — заячали

Рідну землю прощали.

"Журавлики-журавлі! —
Кличуть діточки малі, —
Гей, щаслива дорога,
Хоч далека й розлога!

Журавлики-журавлі
Принесіть нам на крилі
Весну гожу до хати —
Ми вас будем чекати!"

Йшла межею тиха осінь
Край ріллі,
Срібні ниточки лишила
На стерні.

Прийшла осінь у садочок
Відпочить,
Стала яблочка на гілці
Рум'янить.

ОСІНЬ

Пішла осінь погуляти
В темний ліс,
Стало листя золотіти
У беріз.

Постелила іней осінь
На муріг,
Ой упале незабаром
Перший сніг.

Ніна Мудрик

Марія і Роман Борковські, Оксана Ленець, Марія і Ігор Зубрицькі; **по 20.00 дол.** — Ольга і Роман Морози, Іванка і Петро Ганкевичі, Люба і Михайло Лесько, Стефанія і Роман Барановські, Олена Качала, Галина Хамула, Оксана і Любомир Кулиничі, Лідія Яців, Євгенія Рубчак, Катерина Мисько, Христина Баранська, Михайлина і Михайло Барани, Емілія Реннер, Антін Шубак, Олена і Юрій Кисілевські, 91-ий Відділ СУА, Марія і Ярослав Кіцюки, Софія і Микола Барусевичі, Надія і Павло Микитини; **по 10.00 дол.** — Меланія Кокорудз, Осипа Кобзар, Стефанія Чорна, Юліян Філь, Павло Лонкевич, Марія Стефанишин, Осипа Дудинська, Михайло Рубич, Михайлина Бігун, Агнес і Іван Хоманчуки, Дарія і Едвард Жарські, Зеня Ковальська, Дарія Хухра, Христина і Стефа Головаті, Катерина Турчин, Іванна Бедріло Хруник, Ольга і Роман Равлюки, Ольга і Михайло Бодлаки; **по 5.00 дол.** — Андрій Леськів, Дарія Барон.

Збіркою занялася М. Кокорудз. Опечаленій Родині складають глибоке співчуття **Управа і Членки СУА 89-го Відділу.**

Замість квітів на свіжу могилу св.п. Іванки Ярош-Боб'як, сестри мого чоловіка складають 200.00 дол. на Український Музей — **Стах, Марта і Андрій Яроші.**

Замість квітів на свіжу могилу Дорогої **Іванки Ярош Боб'як,** на потреби Українського Музею 50.00 дол. складає **Оксана Рак.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Іванки Боб'як,** складають 20.00 дол. на потреби Українського Музею **о. Лев і Анна Любинські.**

Замість квітів на свіжу могилу нашої незабутньої союзанки **бл.п. Іванки Боб'як,** складають 20.00 дол. на потреби Українського Музею, а мужеві і всій родині висловлюють щирі співчуття — **Магдалина Квас.**

В пам'ять нашої дорогої сестри і швагерки **бл.п. Марти Саган,** на Будівельний Фонд Українського Музею складають 100.00 дол. **Богдан і Марія Пашковські.**

В пам'ять **бл.п. Марти Саган,** на Будівельний Фонд Українського Музею 10.00 дол. складає **З. Мосійчук.**

100.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею в пам'ять нашого сина **бл.п. Євгена Маркіяна Ванчицького,** складає, **Ірена Ванчицька.**

У п'яту сумну річницю смерті нашого дорогого Мужа, Батька та Дідуса **сл.п. Володимира Книша,** пересилаю 100.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею, **Аполонія Книш.**

У світлу пам'ять **бл.п. Лева Семущака,** на Будівельний Фонд Українського Музею зложили: **50.00 дол.** — Дмитро і Стефанія Косовичі; **по 25.00 дол.** — Оксана і Люба Яреми, Родина Натина, Лев і Ірена Вербицькі; **по 20.00 дол.** — Володимир і Богданна Слижі, Оля Школяр; **по 10.00 дол.** — Василь і Осипа Дудинські, В. Небельська.

Замість квітів на Український Музей в пам'ять **бл.п. Марти з Пекарських,** моєї тіточної сестри, 25.00 дол. складає **Софія Михайлишин.**

В пам'ять **бл.п. д-р Марії Кознарської,** 25.00 дол. на Український Музей складає **Ірена Крамарчук.**

На свіжу могилу **бл.п. Наталії Фіглюс,** довголітньої членки 49-го Відділу СУА в Боффало на Український Музей зложили: **100.00 дол.** — від невістки Марії Фіглюс та її дітей і внуків Ігоря і Одарки Фіглюс; **50.00 дол.** — Уляна і Михайло

Лоза; **по 20.00 дол.** — Теодосія і Михайло Депутати, Люба Цьолко, Оксана Бережницька, Михайло і Надія Блендоногі, Корнель і Емілія Дзюби, Зиновія Мосійчук, Неоніла Сайкевич, Оксана Хутко; **15.00 дол.** — Любомир і Софія Головаті; **по 10.00 дол.** — Павлина Гавришко, Домка Завадівська, Мирослава Макогон, Степан і Слава Шишка.

У світлу пам'ять дорогого приятеля **бл.п. Антона Ваня,** складаємо 50.00 дол. на потреби Українського Музею в Нью Йорку, а родині висловлюємо щире співчуття, **Юрій і Ярослав Германи.**

В пам'ять **бл.п. д-р Марії Кознарської,** складаємо 50.00 дол. на потреби Українського Музею, **Євстахія і Стефан Шугани.**

В пам'ять **св.п. Олександра Хом'яка,** складають 10.00 дол. на Український Музей, **Ярослава Лабка.**

В пам'ять незабутнього мужа **бл.п. Юрія Матушевського,** складають 30.00 дол. на потреби Українського Музею, **Ангеліка Матушевська.**

В пам'ять **св.п. Олександра Хом'яка,** складаємо 25.00 дол. на Український Музей, **Роман і Ірена Кравціви.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. д-р Марії Кознарської,** складають 100.00 дол. на потреби Українського Музею, **Юрій Тарнавський.**

У світлу пам'ять Мама, Бабуні й Прабабуні **бл.п. Антонини Возьної** на Український Музей зложили: **200.00 дол.** — Юліян і Марія Савчаки; **по 100.00 дол.** — Ярослава і Мирослав Пастушенки, Роман і Оксана Купчинські зі сином Маркіяном; **50.00 дол.** — Михайло і Анна-Ліза Савчаки.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Антонини Возьної** на Український Музей зложили: **100.00 дол.** — Іван і Катерина Скубяки; **по 25.00 дол.** — д-р Микола і Ярослава Крижанівські, д-р Степан і Ольга Парубчаки, Євгенія Ратич, Ірина Сигалів, інж. Сидір і Марія Тимяки, Рома і Олег Миськіви.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Антонини Возняк,** матери голови Екзекутиви СУА п. Марії Савчак, складають 25.00 дол. на потреби Українського Музею, а родині висловлюємо глибоке співчуття, **Дарія і Яків Яворівські.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Лева Семущака,** мужа нашої членки Стефи Семущак, на Український Музей жертвують: **по 25.00 дол.** — 1-ий Відділ СУА, Лідія і Володимир Магуни; **по 15.00 дол.** — Анна Серант, Стефанія Гуменюк; **по 10.00 дол.** — Анна Секрета, Михайлина Книш, Стефанія Лешко, Марія Мотиль, Марія Савицька, Іванна Мачай, Катерина Папуга, Люба Дармограц, Леся Боб'як, Анна Кадиляк, Ольга Кучма; **по 5.00 дол.** — Євгенія Вацик, Софія Костюк, Анна Куснірчук, Марія Качунь; Родині висловлюємо сердечні співчуття, **1-ий Відділ СУА.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. д-р Володимира Копача,** складають 25.00 дол. на Український Музей в Нью Йорку. Родині висловлюю мої найглибші співчуття, **Стефа Цегельська.**

В пам'ять **бл.п. Віри Снігурович,** складаємо на Український Музей в Нью Йорку 25.00 дол. Мужові о. Богданові, синам, дочці та всій родині складаємо сердечне співчуття, **Анна і Григорій Гіни.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Володимира Ренера** складають 20.00 дол. на Український Музей **Анна і о. Лев Любинські.**

Від Редакції

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди а не погляди редакції. Редакція не буде містити невірних образливих для когонебудь висловів. Рукописів не звертаємо. Анонімів не читаємо.

Редакція приймає за домовленням тел: (212) 674-5508. Адміністрація (212) 533-4646.
Адреса: "Our Life", 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Докінчення ЗАМІСТЬ КВІТІВ на "Н.Ж.", Суспільну Опіку...

В пам'ять **бл.п. Іванни Боб'як** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" складаємо 10.00 дол.,

Лідія і Андрій Закревські

Недавно відійшов у Вічність муж нашої членки **св.п. Петро Ковальський**. Замість квітів в його пам'ять членки 93-го Відділу в Гартфордї, Конн. зложили **580.00 дол.**, в тому на **Медичний Фонд: 100.00 дол.** — Євгенія Ковальська з родиною; **по 50.00 дол.** — Ольга і Кароліна Боцинські, Володимир Локоть з родиною, Мері і Андрій Чорняки; **по 20.00 дол.** — Стефа і Володимир Стасишини, Оксана і Орест Кузьми, Ярослав Ковальський, Володимира і Осип Теслюки, Оля Ковальська-Паньків, Іванна і д-р Михайло Яцухи; **по 10.00 дол.** — Меланія і Роман Кузьми, Надія Гафткович, Ірина Чайковська, Аня Олексишин, Софія Туркало, Тереса Глух.

На **Пресовий Фонд** журналу "Наше Життя": **по 20.00 дол.** — Катря Гадзевич, Ірина і д-р Ярослав Остапоки, Ярослава Кукіль, 93-ї Відділ СУА; **по 15.00 дол.** — Стефа і Петро Пришляки, Мирослава Кузьо; **по 10.00 дол.** — Надія Гафткович, Ірина і Володимир Балки, Ольга Стеткевич, Тереса Глух.

В пам'ять **бл.п. Стефана Щура**, батька Дарії Костів зложили **400.00 дол.** на Медичний Фонд; в тому Володимир і Степан Сливоцькі — **300.00 дол.**, Ігор Костів — **50.00 дол.**; Христя Сливоцька — **50.00 дол.**

Замість квітів на свіжу могилу нашої дорогої вчительки, **бл.п. Іванни Боб'як**, складаємо 25.00 дол. на Фонд Медичної допомоги дітям,

Марія і Петро Кулиничі

В пам'ять мого чоловіка **Володимира Проціньського**, замість вінка із білих рож на його могилу складаю 25.00 дол. на Суспільну Опіку СУА,

Емілія Проціньська.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Мирослава Кравса**, складаємо 20.00 дол. на Медичний Фонд,

Марія і Мирон Кузьми.

В пам'ять **Ольги Шпон**, складаємо 10.00 дол. для сиріт в Бразилії,

Стефан і Дженні Юськевичі.

ПРОСИМО ПОПРАВИТИ

"Друкарський чортик" на цей раз спричинив помилку у статті "Мистець з України", яка була поміщена в "Нашому Житті" ч. 9 за жовтень 1989 р. На сторінці 6-йш в другій гранці (т.зв. "галі"), 1-ий рядок знизу замість: керамічних виставок треба було: **керамічних вкладок**. Просимо вибачити.

Редактор

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В "Нашому Житті" ч. 9 за жовтень 1989 р. на стор. 33 у рубриці "Замість квітів на Український Музей" подано помилково нотатку про пожертву Миколи і Марії Гірняків. Подаємо правильний текст нотатки:

У світлу пам'ять **Олександра Смаля** 100.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею складають

Микола і Марія Гірняки

Просимо вибачити за цю прикру помилку.

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$15.00, half year \$8.00, single copy \$1.50.
COUNTRIES OTHER THAN U.S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 15.00 American dollars.

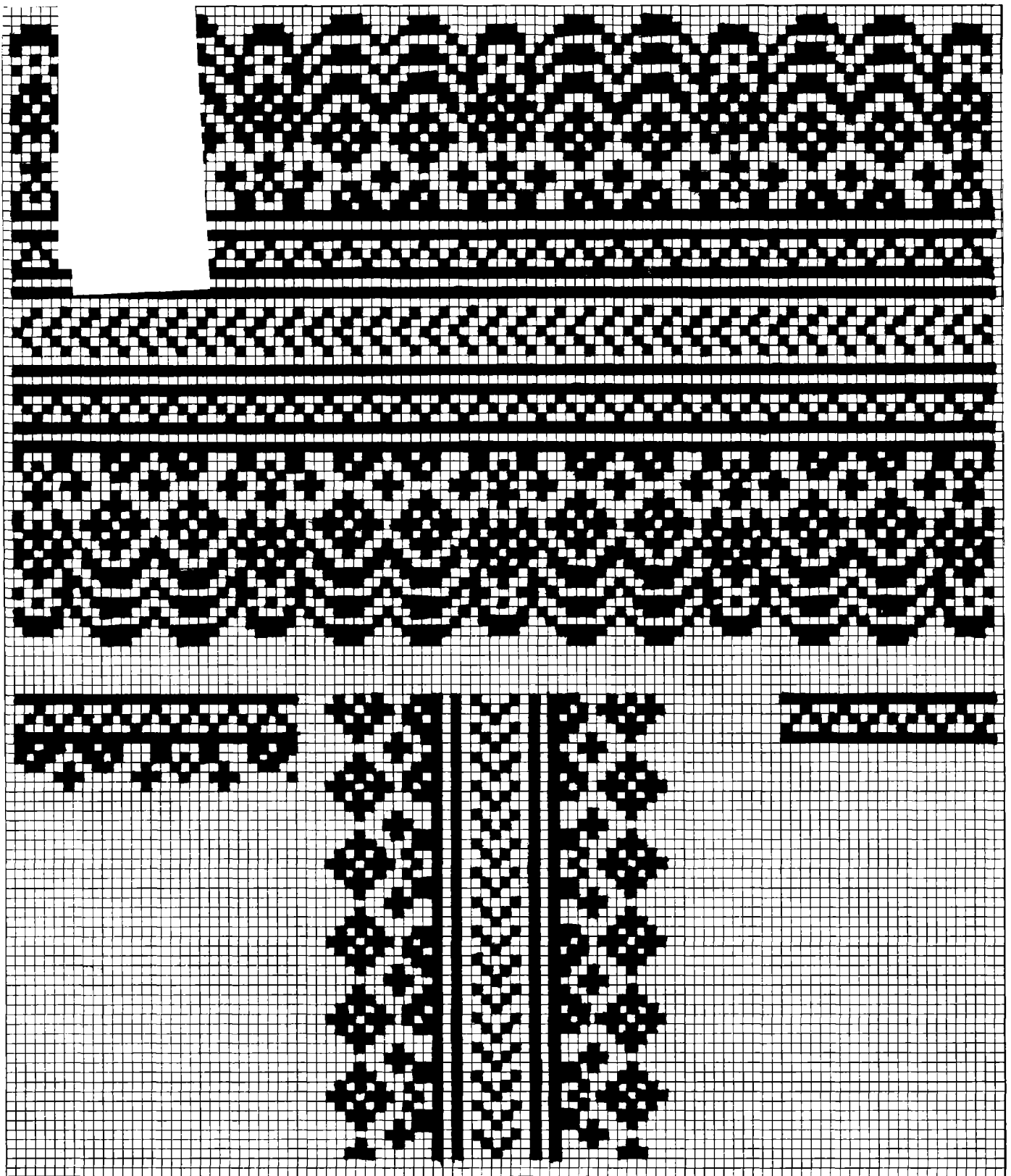
ПЕРЕДПЛАТА В США: річна... 15.00 дол. піврічна 8.00 дол. Поодинокое число 1.50 дол.

КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїх валютах, в сумі яка дорівнює вартості 15.00 американських доларів.

©Copyright 1989 Ukrainian Women's League of America, Inc.

Printed in USA by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011

(201) 772-2166
FAX (201) 772-1963

Композиція чорної блузки, пристосованої до міста (прикладне мистецтво). Взір із збірки сорочок Ірини Кашубинської, село Угринів, Сокальщина. Вишивати золотистими нитками D.M.C. ч. 782 або вишневими ч. 498. Оригінал вишитий чорними. Композиція та рисунок Ольги Трачук.

Composition of a modern black blouse. Embroidery design — from the village of Uhryniv in the Sokal' Region. From the collection of Iryna Kashubynsky. Embroider with yellow thread — DMC # 782 or cranberry colored thread # 498. The original was embroidered with black thread. Composition and drawing by Olha Trachuk.